

591951165

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

IT 66869'60

RHB

09.

456

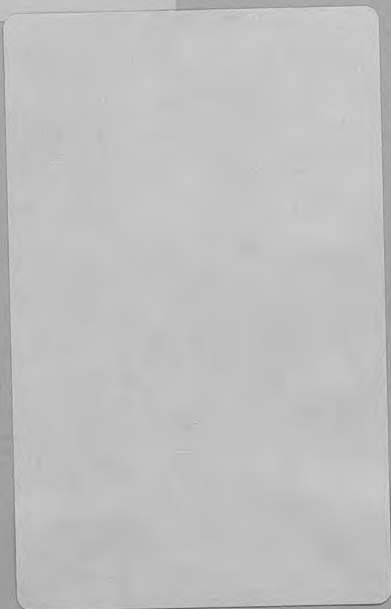

EH

09.69899

hi

ex. 1

H. E. LINDHARD

BRANDMANDSLIV

LIDT OM DEN GAMLE
BRANDSTATION I ADELGADE OG MEGET OM
ALT MULIGT ANDET FOR BRANDMÆND
AF EN BRANDMAND

LEVIN & MUNKSGAARD . EJNAR MUNKSGAARD
KØBENHAVN 1937

BRANDMANDSLIV

H. E. LINDHARD

BRANDMANDSLIV

LIDT OM DEN GAMLE
BRANDSTATION I ADELGADE OG MEGET OM
ALT MULIGT ANDET FOR BRANDMÆND
AF EN BRANDMAND

LEVIN & MUNKSGAARD . EJNAR MUNKSGAARD
KØBENHAVN 1937

09,6989
Li 66
b

Copyright by
Levin & Munksgaard . Ejnar Munksgaard
Copenhagen

20548

Printed in Denmark.
H. P. HANSENS BOGTR.

Sigv. Hansen.

»Næst Gud med Flid, Kunst og Wand
Ildens Kræfter dempes kan.«

Saadan lyder det Motto, under hvilket Kjøbenhavns Brandkorps har kæmpet gennem Tiderne. Stundom har Kampen været haard, men mellem de store Slag har der heldigvis været mere rolige Tider, hvor Korpsset fik Præg af sin By og blev det muntre, raske Korps, der som Byens Børn møder til sin Gerning med Smil og Humør. Brandmanden oplever jo meget mellem Aar og Dag, og kunde de gamle Kæmper rejse sig af deres Grave og fortælle, saa vilde man sikkert faa noget at høre, ja kunde man blot samle nogle af de nulevende, graanedede Gutter, der gennem Tiderne har været med baade her og der, kunde man samle dem ved et godt Glas Rom, helst Ørne-Rom fra Haregade, saa kunde man nok faa mangan god Historie, naar Tungerne kom ret paa Gled.

I den indre By ligger endnu den gamle Brandstation i Adelgade, og trods alle Forandringer er der endnu en Stemning i den gamle Gaard, som lokker de gamle til at fortælle om fordums Dage løst og fast, om Livet dengang, om de heden-gangne Kæmper, om Brandene, — og saa faar man Historierne.

For at ikke Udtrykket »fordums Tid«, der ligesom rummer

noget dunkelt, skal vække Forventninger om at faa noget at høre om Brandmandslivet paa Absalons Tid, skal det straks siges, at ved fordums Dage tænkes der her paa den Tid, da det nuværende, kommunale Brandkorps blev til, den Tid, da man endnu havde Skæg, medens der ved den nuværende Tid tænkes paa Tiden i vort Aarhundrede, Tiden uden Skæg. Hver Tid har jo sin Charme, Skæg, ikke-Skæg, det er en Smagssag; i fordums Dage hed det: »Et Kys uden Skæg er som uden Salt et Æg«, men hvad siger Kvinden af I-Dag? Dog der er endnu en hel Del »Skæg« i vor Tid og ikke mindst, naar Brandmanden tropper op. Men i fordums Dage var Skægget anderledes, Korpsset anderledes, jovialere, bredere, hyggeligere.

Borgervæbning — Vægtere — Brandsvende — det var Byens, Stadens egne Korps. Borgervæbningen, ak, hvem, der husker den, ejer skønne Minder, Parade paa Fælleden, Hvil og Passiar med Mutter, Pandekager og Syltetøj — ja, den Historie kender vel de fleste, — hvordan Kongen overraskende kom derud midt under Hvilet, en, to, tre paa med Klunset og op at præsentere Gevær Fatter, og Pandekagerne i Kasketten, hvad med dem, aah skidt, paa med Børen, der er ingen Tid at spille. Kongen var meget tilfreds og red Fronten af, men standsede forbløffet ved en Kriger med et mægtigt blødende Saar i Panden, forfærdeligt — Pandekagerne, Syltetøjet i Kasketten.

Og Vægterkorpset med Morgenstjerner og Vægtervers, som bar den trætte Borger hjem paa Stigen, som trak i den Snor, man havde bundet om Benet og hængt ud af Vinduet, trak, saa man faldt ud af Sengen og vaagnede, hvor er det nu — for Politiet, det er dog noget helt andet.

Men Brandsvendene, Brandkorpset, det er stadig det samme, Byens Korps, med den samme Fanfare: Brand, »Skæg«, Klokker eller »Ba-bu, ba-bu«, nu kommer de raske Svende, Byens egne, til Hjælp med Hiv og Sving i susende Fart — endnu mere susende. Men dengang var der altsaa disse tre muntre Korps, og som Brandkorpset hjalp ved Byens Forsvar mod ydre Fjender, traadte Borgervæbningen an, naar Vægterne kaldte til Kamp mod den indre Fjende, naar Ilden var løs.

Endnu i atten Hundrede og halvtreds skete Brandkorpsets Alarmering ved Vægterne, og Vilhelm Bergsøe fortæller malende herom i »Studenterleben og Studieliv«:

— — —

»I Skindergade, lige overfor Klosterstræde, boede Byens velvise Brandmajor, og foran Porten gik en af de sorte Brandfolk med dragen Sabel, Chacot og en løjerlig Cylinder paa Bandoleret, maaske Symbolet paa en ganske lille Haandsprøjte. Oppe paa Byens Kirker holdt Taarnvægterne Vagt, og naar de saae en mistænkelig Røg stige op fra en eller anden Bygning, blev der strax gjort Signal til den nedenfor sovende Vægter, og naar man havde faaet ham trukket ud af Kælderhalsen eller den Droske, der tjente ham til Natteleje, satte han Vægterpiiben for Munden, og i et Nu forplantede dens Triller sig ud over alle Gader, Stræder og Torve. Det var en Pibekonzert, hvorom man ikke gør sig nogen Forestilling og til den føjede sig snart Kirkeklokkernes Klemten, Allarmtrommernes Hvirvlen, Sluffernes Rumlen og Braget af de store Brandkar, der blev rullede ud af alle Porte for at fyldes med Vand.

En god halv Time efter Brandens Begyndelse raslede de gammeldags Sprøjter gennem Gaderne snart trukne af Artillerister i hvide Lærreds Kitler, snart halede afsted af sorte Brandfolk, men altid fulgt af en jublende Skare, der voksede, jo længere Toget bevægede sig fremad. Overalt hørte man Vinduer blive smækkede op og forskrækkede Stemmer raabe: Hvor er Ilden, Vægter? og saa kunde det let hælde, at den ene svarede: i Larslejstræde, den anden Larsbjørnstræde, medens Branden til Slutning viste sig at være i Lavendelstræde eller Læderstræde. Naar man saa endelig havde fundet, hvor Ilden var, hørte man stadig Raabet paa Vand og mere Vand, og medens Pumperne arbejdede i alle Byens Gader, medens Slufferne rumlede og Majestæten i egen Person ankom til Hest, fulgt af et glimrende Følge, stod selve Bygningen i Flamme fra Kælder til Tag, og man maatte være saare glad, hvis man kunde »begrænse Ilden«, som det hedder i Brandrapporterne«

— — —

Men ikke alene Vægtere og Brandkorps havde i de Dage nok at gøre, naar Brandraabet lød; alle Byens Borgere maatte ud af Sengen og tage Affære, selv om Iveren var noget forskellig, efter som Branden var i Nærheden eller længere borte. Herom fortæller W. Schorn i sine Erindringer:

— — — »Hvad en Ildbrand vilde sige i gamle Dage, det forestiller man sig ikke let nutildags, hvor det Hele i Reglen gaar saa hurtigt og stilfærdigt af. Og navnlig var vi Beboere paa Broerne uheldigt stillede, idet ikke ret mange af Ejendommene derude var i Besiddelse af en Brønd. Derimod hvilede der ret tunge Forpligtelser paa hver enkelt Husejer, idet han, saasnart Tegnet lød gennem Vægterens Piben og Alarmtrommens Buldren, var forpligtet til at udsætte udenfor sit Hus et Kar fuldt af Vand med dertil hørende rødmalet Spand, der skulde have Husets Nummer paamalet; dertil hørte saa, at der over hele dette lille Arrangement ophængtes en Lygte med en tændt Tællepraas. Havde man nu altsaa intet Vand i Gaarden, ja, saa maatte man mangan Gang midt om Natten lade det hente fra nærmeste Gadepost, der ofte — og det netop for vort Vedkommende — laa meget langt borte, saafremt man da ikke kunde træffe en venskabelig Overenskomst med nærmeste Nabo eller Gjenbo, der var saa heldigt stillet at være Ejer af en Brønd i sin Gaard.

Var nu Alt i Orden, saa tømtes snart det usle lille Vandkar af de da brugelige Sluffer; dette var smaa Slæder, forspændte med een Hest, og paa deres Kjelker bærende en ganske lille Tønde, vel saa stor som en Fjerding, der fyldtes og tilproppedes, dog ikke alt for omhyggeligt. Og saa sprængte det lille Køretøj afsted til Brandstedet. Men under denne ilsomme Kørsel slingrede Slæden saa stærkt fra den ene Side af Gaden til den anden, at Vandet i Tønden uafsladeligt sprøjtede op over Spundshullet. Hvor meget af den oprindelige Beholdning, endelig er naaet ind i det store Brandkar med Pumpeværket, der var opstillet foran Brandstedet, kan man jo let tænke sig.

Her var imidlertid de høje Brandofficerer i en ret pragt-

*) W. Schorn: Da Voldene stod. Kjøbenhavn 1905.

fuld, men til Øjemedet meget uhensigtsmæssig Uniform med trekantet Hat, prydet med hvide og gule Fjerbuske, i travl Virksomhed med at lade de faa Spande Vand, der nu var samlede ved fælles Bestræbelser, udgyde over Huset, der da

ogsaa i Reglen brændte fuldstændig ned til Grunden, naar Ilden havde faaet godt fat, før Alarmeringen fandt Sted.

Det var nu netop denne Alarmering, der den omtalte Nat efter Jenny Linds Koncert opskræmmede os. Til de mindste Nuancer i Brandraabet og Pibens Skingren kendte vi vor brave Natvægter, Jørgensen, der, naar Ilden var ude hos os paa Broen, skreg som en Fortvivlet og fløjtede, som om Universet skulde forgaa, idet han styrtede om i alle de faa Gader og Gyder derude, først derhen, hvor hans trofaste Medhjælper, Trommeslageren, skulde vækkes for sammen med Vægteren at gøre saa megen Støj, som det var disse to gigtsvage Personer muligt. Var Ilden derimod inde i København, saa var Spektaklet afdæmpet paa passende Maade i Forhold til Af-

standen. Hin Nat var det nu værre end nogensinde, og jeg kom hurtigt ud af Sengen, fik Vinduet smækket op og saae rundt omkring flagrende Natkappebaand flyve om Hovedet paa ængstede kvindelige Væsner, der, som jeg, laa paa Udkig langt ud af de aabnede Vinduer og ventede, at vor kjære

Ma Chemise Brûle!

Jørgensen skulde vise sig. Lidt efter meldte han da ogsaa hæsblesende, at Ilden var i Drewsens Fabrik og havde ompændt hele Bygningen. Jeg blev ikke særligt forbavset, thi Drewsens Fabrik syntes jeg brændte omtrent altid, og alle brændende Bygninger var overmaade hurtigt ompændt af Luer. Min Fader kom nu ogsaa paa Benene og over til Brandstedet, hvor han var saa heldig at redde en Kvinde ud af Bygningen, før den styrtede sammen.

I Anledning af denne Heltegjerning sendte Ingemann ham i et lille Brev en lille Tegning, han havde udført, forestillende en Medaille, hvorpaa ses et brændende Hus samt en kvindelig og en mandlig Figur, og ledsaget af følgende Ord: »Denne Medaille for unge, smukke Koners Redning af Ildsvaade, tilsendes Dig fra det hemmelige Selskab for ædel Raad. — — — — —«

Men iøvrigt er Ingemann ikke den første Kunstner, der er blevet inspireret ved Tanken om unge, smukke Kvinder, der udsættes for Ildsvaade. En »Chemisebrand« er jo et Emne saavel for en Kunstner som for en Brandmand.

Om Vægterne hører vi ogsaa i den gamle Vise af Adolf Frederik v. d. Recke om Pjaltensborgs Brand, eller som den egentlig hedder: »En ny og lystig Vise om Pjaltensborgs Brand, saavel til Opmuntring som til Advarsel for den nedrige Stand at omgaaes forsigtigen med Ild, Lys og Svovlstikker.«

Julia! Julia! Julia! Julia! hopsasa!
 Julia! Julia! Julia! hopsasa!
 Den Vægter standser i sit Vers,
 Brand han brøler og gør Kommers.
 Det klemter støt i Taarnets Top.
 Sprøjterne kommer i fuld Galop.
 Julia! Julia! Julia! Julia! hopsasa!
 Julia! Julia! Julia! hopsasa!

»Hej Vægter! hvor skal Slaget staa?«
 »Oppe paa Hjørnet af Aabenraa« —
 »Ih Gud bevares, skal den Sorg
 Ramme det prægtige Pjaltensborg!«

Fra Taget vælted' Damp og Røg,
 Ild-Drenge højt gennem Luften fløj,
 De lyser op den dunkle Nat,
 Medens de leger saa vildt Tagfat.

I Borgen boede der en Flok
 Lazarusser — det ved jeg nok —
 Men fine Folk man ogsaa fandt,
 Jøsses der boede en Lieutenant.

Og hvem der nu i Sengen laa,
 Naaede knap at faa Bukser paa;
 Men hvem der stod og sov — Hurra!
 Frelste sit Liv og sit Tøj endda.

Og der kom En, og der kom To,
 En paa bare Ben, En paa Sko,
 En kun med Hat — og den var graa —
 Og saa havde han Sokker paa.

En drukken Mand de slæbte ned
 Mens til Værten han raabte vred:
 »Firskilling gav jeg Dig, min Ven,
 Maa jeg saa be' om To igen!«

Hvormange Men'sker der er brændt,
 Er mig ikke endnu bekendt —
 Og hvem det er, man kan ej se,
 Thi man finder kun Maverne.

En kemisk Svovlstik blev der sagt
 Har vor Pjaltensborg ødelagt —
 Hvad er al Verdens Glans og Skin
 Alt mod en usselig Fyrrepind?

Det var nu ikke noget Herreliv at være Vægter, og Byens høje Magistrat var dengang ikke saa lydhør overfor Ønsker om Forbedringer. Saaledes sad to Vægtene Dag og Nat i Vor Frue og i Sankt Nicolai Kirketaarne og holdt Udkig efter Ildebrand, og saa skulde de tilmed ringe et helt Kvarter med Vagtklokken baade Morgen og Aften. Det var lidt haardt, syntes de, og saa fik de da sat en Skrivelse sammen til Kongen, der næst Vorherre formodentlig har været den eneste, de har kunnet tænke sig, der vilde tage sig deres Sag an. Skrivelsen lød jo lidt anderledes end en Organisationskrivelse nu lyder; de skrev saalunde:

»Stormægtigste Monarch,
 Allernaadigste Konge og Herre!

For Deres stormægtigste allernaadigste Fødder nedkaster vi tvende undertegnede gamle og ringe Mænd, nemlig vores Frues Kirkes Taarnvægtene og tro Betjente os ned i Støvet for Deres Fodskammel med denne vores allerunderdanigste Supplik, haa-

*) O. Nielsen: Kjøbenhavn paa Holbergs Tid. Kjøbenhavn 1884.

ber, at den i Naade optages, ønsker og sukker til Gud, at den af Deres store Øjen- og Mildheds Straaler maatte overskiennes, andragende allerunderdanigst vor Anliggende, som er, at jeg undertegnede Svend Torbjørnsen, som haver haft den Ære og betjent vores allernaadigste Konges Frue Kirketaarn i 14 Aar min hellige Gud, Kongen og min tro Kammerat og Medbroder i Christo i 12 Aar, og nyder vi ugenlig i Brandvagt 1 Rdl., som vi af den gunstige og kjære Øvrighed rigtig haver bekommet upaaklagelig. Da vore Forfædre og Formænd af Kongen og Øvrigheden aarlig Aars have nydt for Vagtringen, som falder ugentlig 14 Gange, Aften og Morgen, og det uden nogen allerringeste Forseelse eller Forsømmelse, uden vi vil tage til Takke og give 1 Rdl. i Straf, som og nogle Gange er passeret, som vi alt haver lidt med Taalmodighed, men som der endnu end videre os forurettes, som at vi stedse haver selv holdt Olie og Lys til Vagtklokken, som dog trækker paa os fattige Folk, som sidder med Kone og mange umyndige Børn, da som der før vores Tid ikke en, men fem Taarnvægttere haver taget Skade ved samme Vagtklokke, som er den fornemste, der skal passes paa for Tidens Mindelse, som næst Guds Aanding skal paaminde alle Mennesker Kløkkeslettet. Nu kjender vi ganske vel vores allernaadigste Arvekonge og Herres det himmelgivne Hjærte, der vores Nød tager an, der lindre kan vor Smerte, vi det befinde vil med underdanig Bøn. Tak derfor, evig Tak, Gud selv skal være Løn, du ævig Majestæt, du Ærens prægtig Konning, du Gud Emanuel, grundfæste vores Konning, lad Lykken blomstre sig, lad Landsens klare Sol ej dale nogen Tid paa Rigets Himmelpol,
 Førend de mætted er med Fred og god Dage
 med al Lyksalighed, som Sjælen kan behage,
 og saa, fornøjet selv, haver alle Ting fuldendt,
 det ønskes hjærtelig Deres allerdanigste og allerringeste Klient.

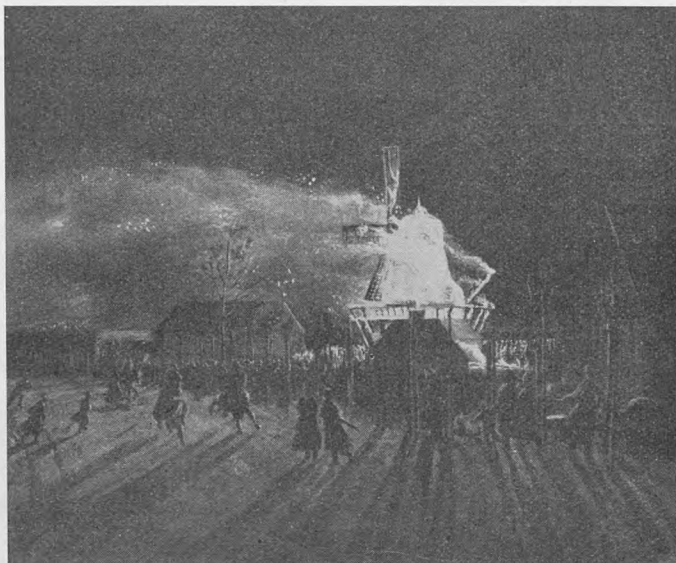
Kjøbenhavn, d 30 Juni 1726.

Stormægtigste allernaadigste Arve Herre og Konge og Herres
 allerunderdanigste og allerringeste Knægter

Svend Torbjørnsen.

Niels Povlsen.

1728 var ganske vist noget før førnævnte »fordums Tid« og Vægterne havde maaske faaet det noget bedre, men forøvrigt synes det ikke helt klart, hvad det egentlig var de to Vægttere vilde; dog fandt Politi- og Kommercekollegiet ud

F. E. Wølperding.

af, at de ikke kunde fritages for foruden at være Brandvagt at ringe med Vagtklokken som deres Formænd. Næh, det har ikke været bare Kommers at klage til Kommercekollegiet.

Ildløs har alle Dage øvet en sælsom dragende Magt paa Menneskenes Sind, og det er sikkert meget faa, der, naar de hører Brandraabet i deres Nærhed, roligt gaar hjem og lader Brand være Brand.

Noget af det pragtfuldeste har vel nok en rigtig Møllebrand været, men en saadan Brand faar man næppe mere her i Byen, hvor der vist ikke er andre Møller tilbage end dem, der staar paa Kastelsvolden.

Bergsøe fortæller*) om en saadan Møllebrand for snart 100

*) Vilhelm Bergsøe: Studenterleben og Studieliv. Kjøbenhavn 1903.

Aar siden, en Brand, der henrev hans ildebrandsgale Ven Frederik Ussing til den højeste Henrykkelse.

»Nu behersker Dampmøllerne Byen, spredte omkring i alle Kvarterer, men dengang svang de gamle hollandske Vejrmøller deres mægtige Vinger højt oppe paa Volden, og da de ikke kunde tage Konkurrencen op med deres nye Dampbrødre, var det ikke saa underligt, at de lidt efter lidt bukkede under for Ildaandens Magt. Naar da den ydre Belægning var falden, saa at hele det mægtige Tømmerværk stod i et glødende Baal, hvor de brændende Vinger øverst oppe hvirvledes rundt i Nattens Mørke, indtil de med et tordnende Brag styrtede til Jorden, var Ussing aldeles ude af sig selv af Henrykkelse, og det kostede stor Møje atter at faa ham tilbage til den hjemlige Rede.

Det var dog ikke Ussing alene, som havde denne ejendommelige Mani for Ildebrande, den deltes af samtlige Kjøbenhavnere, som i Ildebrande saae en Slags Folkeforlystelse, hvortil enhver maatte være med, og som gav Stof til Samtale hele den næste Dag.«

Naa, smaa Brande har man jo ogsaa kendt i gamle Dage, selv de ganske smaa Brande, som Brandforsikringsselskaberne kan fortælle om, hvor en Cigar brænder Hul i Tøjet, og man gerne vil have en ny Kjole — den Fidus, der ikke gaar mere — ja, den Slags Brande havde man ogsaa i gamle Dage, i alle Fald efter Amerikas Opdagelse.

Der er saaledes en lille Historie fra Wessels Tid:

Han kørte en Dag sammen med en god Ven, juridisk Kandidat Hans Jensen, til Roskilde — — —

Hans Jensen sad i Vognen og dampede paa sin Pibe, og medens de var i fuld Passiar, fløj der en Gnist fra Tobakken i hans Kavai og antændte den. Wessel mærkede den brændte Lugt og saa, at det glimtede i Kavaien, og gjorde Hans Jensen opmærksom derpaa ved at udbryde:

»Mig synes, mig synes her lugter saa brændt,
Du har dog vel aldrig din Kavai antændt?

Hans Jensen, Hans Jensen, din gode Kawai!
 Hvad mener Du, Isaksen vil sige til Dig?
 Før — fem Daler han har laant paa den,
 Nu siger han: Gak til en Anden min Ven.«*)

I gamle Dage, da var det noget helt andet at være Brandmand end nu om Stunder, da var der ordentlige Ildebrande og rigtige Brandmænd — men nu? Det kan jo ikke nægtes, at Slukningstekniken er gaaet frem siden disse gamle Dage, hvor man tog Skægget mellem Tænderne, naar man gik ind i Røgen. Slukningsmidlerne var mere enkle, som hele Livet var mere lige til.

Rom kendte man, og Rom ansaa man for et af de bedste og mest ufejlbarlige Slukningsmidler, særlig mod Halsbrand, for som der staar i Edvard Storms Vise:

Min Doktor er en ærlig Mand,
 han siger, jeg maa drikke
 alt, hvad jeg vil, kun ikke Vand,
 det, ene, duer ikke,
 med mindre det er lavet til
 med Rom, Citron og Sukker,
 thi da du intet finde vil,
 der bedre Tørsten slukker.

Der synes at være noget, der tyder paa, at Storms Doktor har været Læge ved Brandkorpset.

Som Tiden er skredet, er Rom imidlertid blevet saa dyrt at slukke med, at man godt kan sige, at det nu er et meget sjældent anvendt omend højt »skattet« Slukningsmiddel. Saa var der Eddiken, som man ogsaa ansaa for et ganske udmærket Slukningsmiddel, endnu bedre end Rom, den skulde foruden den mest brændende Tørst ogsaa kunde slukke rigtig Ild.

Før Christi Fødsel beretter en romersk Historieskriver om,

*) »Kjøbenhavnnerliv i ældre og nyere Tid« af J. Davidsen. Kjøbenhavn 1889.

hvordan man sikrede Skibe mod Brand ved at dække dem med Tæpper vædede i Eddike. Ogsaa Filosoffen Plutarch siger i sin »Symposiaka«, Bordtaler, at Eddike mest af alt overvin- der og betvinger Ild paa Grund af sin Overvægt af Kulde, og om man end ikke skal lægge for megen Vægt paa, hvad der siges i en Bordtale, selv om Taleren er Filosof, saa tyder dog alt paa, at det i de Dage har været god Latin at slukke Ild med Eddike. Efter den store Brand i Kjøbenhavn i 1728 drøftede et Selskab af boglærte Folk Anvendelsen af Eddike til Slukning af Ildløs, og det foresloges, at der i hver By skulde opbevares et tilstrækkeligt Kvantum Eddike. Om Kjøbenhavns Brandkorps nogensinde har anvendt Eddike som Sluknings- middel staar ikke ganske klart, men en Ting staar fast, at efter 1893 har man sikkert ikke gjort det, for da brændte Eddike- bryggeriet i Strandgade efter alle Kunstens Regler, saa man blev ganske klar over, at mod dansk Ild var Eddike ikke særlig godt. Om den, som Biskop Lindprand af Cremona mente, er god mod den græske Ild, faar endnu staa hen.

Medens Eddiken saaledes paa Grund af sørgelige Erfarin- ger nu er ganske forladt og Rommen vel mere nødtvungen, har man i den seneste Tid kastet sig over »Skum« som Sluk- ningsmiddel.

Skum er dog ikke noget helt nyt for Brandkorpset, hvor man fra de ældste Tider har kendt Øl-Skum, det man strøg af Skægget med Bagen af Haanden og senere, da man fik Heste til at trække Sprøjterne, fik man Hesteskum, naar det skulde gaa rigtig stærkt. Hesteskummet havde nu ikke nogen slukkende Virkning, men maa nærmest siges at have haft pro- pagandamæssig Betydning ved hos Borgerne at efterlade Ind- trykket af, at Brandkorpset var noget af det hurtigste paa denne grønne Jord.

Jo — Slukningstekniken er gaaet frem, og der er ogsaa meget andet, der har ændret sig, og Brandmandens Liv for- mer sig nu helt anderledes end i gamle Dage.

Men det var om Adelgades Brandstation, der skulde fortælles, og for at faa fat i den rigtige Ende, er det bedre at begynde ved det kommunale Brandvæsens første Tid.

Københavns Brandvæsens nuværende Ordning er fastlagt ved en særlig Lov, Brandloven for København, ved hvilken det hele Brandvæsen blev overtaget af Kommunen den 1. August i det Herrens Aar 1870.

Nybo'er-Vagt.

Lige inden denne Overtagelse fandt Sted, forefaldt der en meget alvorlig Brand, ved hvilken en Række højtstaaende Personer kom ynkeligt af Dage, saaledes som det malende er skildret i Rantzaus Gadevise:

Visen om Den store Ildebrand i Vokskabinettet.

»Jøsses ja! Jøsses ja!
 hvor er Ilden?« Folk de sa':

»Jøsses ja! Jøsses ja!
 hvor kom Ilden fra?»
 Derude, De ved, i Møllers Ejn-
 dom paa Hjørnet a' Værn'damsvej'n,
 der fængede Ild forgangen Nat,
 det brændte med baade Revl og Krat.
 Julia! Julia! Julia! Julia! hopsasa!
 Julia! Julia! Julia! hopsasa!

Det hele Møllerske Kabinet
 i Vejret gik som en Raket —
 og alle Figurerne, hver og en
 græd Taarer a' Voks, som Potteben.

Julia! o. s. v.

Napoleon, som der spilled Skak
 med alte Fritz, jo — mange Tak —
 var smeltede sammen i en Klump. —
 Af Paven fandt man en lille Stump.

Julia! o. s. v.

Victoria i prægtig Guld-
 Brocades Kjole, ja hun var fuld-
 stændig ødelagt — ja aa!
 Man fandt blot hendes store Taa.

Julia! o. s. v.

I Preusserkongen Ild var tændt,
 hans røde Næse dog først var brændt,
 og af von Bismarck blot man saa
 tre Pandehaar, der reddet laa.

Julia! o. s. v.

Og Bageren i Stuen — Jøs!
 Hans Brød kom ud paa Tværs og Kryds,
 og Bollerne og Kaverne
 blev spist af Ihændehaverne.

Julia! o. s. v.

Og Manden med Cigarerne
 spoleret fik nok Varerne,
 dog ej Ulykken var saa fæl,
 de skulde jo ryges alligevel.

Julia! o. s. v.

Da Huset næsten var brændt om,
 den første Mand med Sprøjten kom,
 og da det hele dumpede
 for Alvor først de pumpede.

Julia! o. s. v.

Den næste Morgen fandt man dèr
 en Kylling stegt med Dun og Fjer;
 den var aldeles spiselig,
 der manglede blot Persille i.

Julia! o. s. v.

I Svejtserpavillonen nær
 ku' brændt en Sangerinde dèr,
 men da hun var fraværende —
 saa brændte — alene Klæ'erne.

Julia! o. s. v.

Moralen ved en Ildebrand
 er kun, at man med Forstand
 har assureret; thi saa, min Ven!
 saa kan du med Glæde synge den:
 Julia! Julia! Julia! Julia! hopsasa!
 Julia! Julia! lad den brænde a'!

Denne triste Begivenhed fandt Sted i det Møllerske Voxkabinet paa Hjørnet af Værnedamsvejen og Frederiksberg Allé.

Kjøbenhavn var paa dette Tidspunkt omgivet af Volde og Grave og talte med sine Forstæder endnu ikke 200.000 Indbyggere. Vandværk havde man ganske vist faaet allerede i 1859, men der var dog et Punkt, hvor der med

Hensyn til Vandforsyningen var en væsentlig Forskel fra nu, idet nemlig alle Brandhanerne var underjordiske. Overgangen fra underjordiske Brandhaner er af saa ny Dato, at de fleste Brandmænd i Korpset sikkert endnu erindrer de talrige Genvordigheder, som disse kære Venner kunde give Anledning til, saasom at lege Skjul under et dølgende Tæppe af Sne, eller Is, eller ved at fryse til, eller ved paa anden Maade at være ganske utilnærmelige for Standrørets Tilnærmelser.

De gamle Haandkraftsprøjter krævede stadig Mandskab til Pumpning, og derfor pressede man ligesom tidligere Folk til at hjælpe til hermed, selv om Opsangen vel ikke har lydt, som dengang den ildebrandsgale Ussing, Vilhelm Bergsøes gode Ven, blev presset. Bergsøe fortæller saaledes om, hvorledes de netop skulde til at nyde en rigtig god Ildebrand:

»Det bliver en mageløs Omgang denne her, sagde Ussing. Naar vi sætter os paa Stentrappen dèr, sidder vi i første Parket uden at have taget Billet. Omgangen blev dog ikke saa morsom for os, som Ussing havde tænkt sig, thi da Sprøjterne kom rumlende, manglede der Mandskab til Pumperne, og efter Datidens Skikke blev vi begge to pressede til Pumpning under den gamle Opsang, der lød saaledes:

»Vi pumper, min Salighed, alt, hvad vi kan,
vi mangler slet intet uden lidt Vand«.

Hvortil Ussing satte en græsselig Melodi af cimbriske Hyl. Efter en Times Tid blev vi endelig dimitterede; men fra den Aften vogtede vi os vel for at komme Sprøjterne for nær.«*)

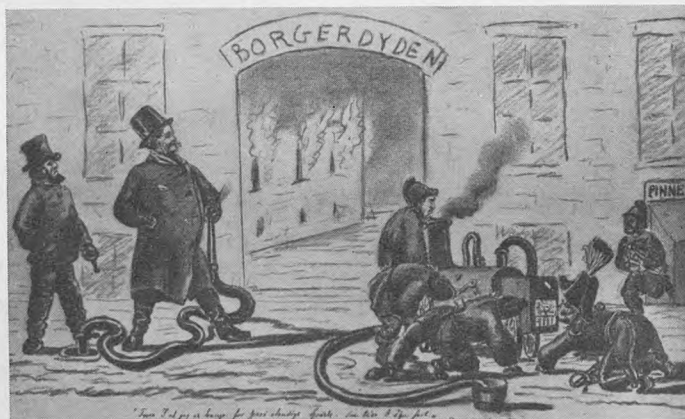
Denne Opsang blev formodentlig varieret af opfindsomme Hoveder, i alle Fald lød den lidt anderledes ved Rungsted Hotels Brand omkring Aarhundredskiftet. Man havde da stillet Sprøjten ud i selve Øresund, og Fiskerne, der i lange Søstøvler stod ude i Vandet og trak Pumperne, sang:

»Vi vil ha' Øl, vi vil ha' Øl,
Saltvand, det er skam for tyndt.«

*) Vilhelm Bergsøe: Studenterleben og Studieliv. Kjøbenhavn 1903.

Men den Brand var jo ganske vist ogsaa udenfor Byen, saa det var maaske derfor, at Sangen var lidt udenfor det almindelige.

Byen havde faaet sin første Dampsprøjte i 1864, og denne havde ganske vist i Begyndelsen voldt en Del Bryderi, som det fremgaar af nedenstaaende satiriske Tegning fra Berlingske

Tidende i Anledning af Branden i Norgesgade 32, nu Bredgade, men man kunde dog sige, at den havde overstaaet sine Børnesygdomme.

Iøvrigt bestod det Materiel, som det kommunale Brandkorps overtog, væsentlig af de gamle Haandkraftsprøjter, ja og saa af to Redningsstiger, hvoraf ganske vist den ene var kassabel.

De høje Redningsstiger er jo nu et fast Led i hver eneste af Brandskorpsets Udrykninger, der møder endda altid to Stiger — ikke af samme Grund, hvorfor der altid sidder to Artillerister paa Feltkanonerne, det er som bekendt, fordi een Mand alene ikke kan holde det Spektakel ud. — Næh, naar der kommer to Stiger, som jo nok gør lidt Støj, er det, fordi der netop i de første Øjeblikke under en opstaaet Brand kan være Brug for Stigerne til Redningsarbejde, at det ikke skal gaa saa sørgeligt, som Overskou beretter*) om ved en Brand i hans Barndom:

*) Th. Overskou: Af mit Liv og min Tid. København 1915.

»Der var paa Raffinaderiet en tydsk Arbejder, som jeg aldrig har hørt nævne anderledes end Johan Skomager. Han havde faaet den store Hædersmedaille, fordi han den 2den April 1801, efter at han var bragt saaret iland fra et af Blokskibene og forbunden, frivillig gik i Slaget igen. Denne godmodige, muntre Mand holdt jeg usigelig meget af; I Begyndel-

Paul Fischer.

sen af Branden var han fra en Gang i Beboelseslejlighederne, gjennem en Jerndør, som kun Sukkermesteren plejede at benytte, kommen ind paa et af Raffinaderiets Lofter, hvor han forvildede sig og formodentlig hurtigt blev kvalt af Røgen. Han savnede straks efter Branden, men hans Legeme var ikke at finde. Min Sorg var ikke endnu forsvunden, da min Fader en Maanedstid efter var saa uforsigtig i min Nær-værelse at fortælle min Moder, at nu vare Johan Skomagers Ben fundne, ved at han, der førte Opsyn med Grundens Rydning, havde truffet nogle Haandlangere, som brugtes dertil, siddende ved Frokosten og med megen Appetit fortæret Noget, som de mente at være røget Kød, der var styrtet ned i Gruset med Sukkermesterens Kjøkken, men hvilket han strax, af at det var fundet, hvor Lofterne havde været, antog, som siden viste sig at være rigtigt, for at være Johans Been og derfor med stor Indignation fratog den.«

Dette med Materiellet giver iøvrigt Anledning til at erindre om, at Brandkorpsets Befalingsmænd øjensynlig fra Tidernes Morgen har givet sig af med at konstruere Brandmateriel. Der var saaledes den gamle Brandmajor Fux, der ganske vist var en Fux altsaa ingen Dux, men alligevel slet ingen Sinke; han opfandt en ny Brandsprøjte og udgav i 1697 en Tegning af denne med Anvisning til dens Brug, ligesom han i 1701 udgav en Beskrivelse af alle Ildebrande siden 1694 for at vise, hvor nyttig hans Opfindelse havde været. I Fux's (eller Fuchs, som han vel skal staves) ældre Aar blev der opfundet en Ildslukningsmaskine, der vilde have været af stor Betydning — hvis den havde været praktisk. Det er jo en kedelig Anke mod et Stykke Brandslukningsmateriel, at det ikke er praktisk, desværre en Anke, der ikke helt er forbeholdt de fordums Tider.

Derimod var der en Major Øtken, han kunde:

»Den 18. August 1722 tog Hs. Kgl. Majestæt Behag udi paa et Bondehus i Nærheden af Gyldenlund at lade probere den af Major Øtken opfundne Maskine for at tvinge Ildebrand, hvor da, efterat Huset stod i fuld Flamme, bemeldte Major lad antænde sin midt i Huset satte Maskine, som gjorde den Effekt til Herskabets Fornøjelse, at den efter et stort Slag strax dæmpede Ilden«.*)

Da Maskinen øjensynlig skulde staa i Huset inden Branden, har den nok ogsaa lidt af den kedelige Skavank ikke at være praktisk.

Naa, det var nu ikke derom, vi skulde høre, men om det ny kommunale Brandvæsen.

Kommunen overtog altsaa Vagterne den 1. August 1870, og disse Vagter var i den indre By seks og udenfor Voldene to, nemlig:

1. Vagten i Nicolai Taarn.
2. Vagten i Depothuset i Langebrogade.
3. Vagten i Store Kannikestræde.

*) O. Nielsen: Kjøbenhavn paa Holbergs Tid. Kjøbenhavn 1884.

Hydropulten.

En ny Brandsproite og Vandingsmaskine.

Hydropulten er i sin Construction det simpleste, men hensigtsmæssigste og meest virksomme Apparat, som endnu er opfundet til, med een Mands Kraft, i eet Minut at kaste 20 à 30 Potter Vand til en Høide af 40 à 48 Fod.

Den er af de betydeligste Brandassurance-Compagnier i England paa det varmeste bleven anbefalet som det bedste Beskyttelsesmiddel mod Ildebrand. Dens Vægt er kun 8 Pd. Maskinen er forarbejdet af Messing og Kobber og Slangen af vulcaniseret Guttapercha

Den egner sig ogsaa fortrinlig til:
at vande Blomster og Planter med den fineste Støvregn;
at vande Parker og Haver;
at befrie Træer fra Insekter;
at vadske Vinduer, Vogne m. m.;
at vande Veie og Gader;
at udpumpe Kjældere og andre Localer.

Den er iøvrigt anvendelig for Alt, hvortil en Trykpumpe kan bruges.

4. Vagten i Depothuset i Gothersgade.
5. Vagten i Adelgade.
6. Vagten i Hotel Phoenix.
7. Vagten paa Gasværksvej.
8. Vagten i Guldbergsgade.

Nybo'er Vagt.

Med disse Vagter skete der nu snart baade Ændringer og Forbedringer paa forskellig Vis, kun de to Vagter i Adelgade og i Hotel Phønix skal nærmere omtales, som Forløbere for den nuværende Brandstation i Adelgade.

Vagt 5 i Adelgade laa ved Siden af Nyboders Vagt, idet Adelgade dengang fra Skæringen med Klerkegade fortsattes paa Skraa ud gennem Nyboder, saaledes at den lille Gade, der nu hedder »Gammelvagt«, dengang var en Del af Adelgade, og her paa Hjørnet af Enhjørningsgade laa Adelgades Brandvagt med en lille Remise til Materiellet og med en lille Nyboerstue for saavel Sprøjteførerer som Mandskabet. Ved Nyboders Vagt havde der fra gammel Tid været en Sprøjte, der førtes til Brandstedet af den militære Vagt, men da denne 1856 blev nedlagt, førte det til, at der blev oprettet en fast Brandvagt,

der kom til at bestaa af en Overværksvend og 5 Underværksvende. Forholdene var snævre paa Nyboervagten, men de var dog værre paa Vagten i Hotel Phoenix, hvor Vagtlokalerne laa i en dyb Kælder. Sprøjteførerene*) havde ganske vist sit eget Værelse, der vendte mod Gaden, og som paa Baggrund af Mandskabets maatte anses for helt godt; men Mandskabet

Vagten i Hotel Phønix.

bets laa mod Gaarden og var saa mørkt, at det næsten var umuligt at arbejde i det uden Lys, og saa var der tilmed lige udenfor Vinduerne et Pissoir i Gaarden, der jo ikke netop forbedrede Luften. Naar man nu erindrer, at Vagttiden var paa to Døgn, og at Lønnen var saa lille, at det var en Nødvendighed at arbejde paa Vagten, forstaar man, at Mandskabet syntes, at den var haard at gaa paa og søgte om Forbedring af Forholdene. At staa i Porten og se lidt paa Gadelivet var strengt forbudt. Vagten i Hotel Phoenix var oprettet i 1860, som en af de daværende seks faste Brandvagter.

Mandskabet paa disse to Vagter var straks det første Aar med til den berømmelige Ildebrand paa Frederiks-Hospital. Vagten fra Adelgade mødte under Kommando af Sprøjtefører

*) Betegnelsen Sprøjtefører ændredes 1. Apr. 1932 til Brandmester.

Schiøtt og har sikkert straalet efter bedste Evne, som det saa vidunderligt er skildret i Rantzaus herlige Døgnvise om:

»Den berømte Ildebrand paa Frederiks Hospital«.

Julia! Julia! Sik'n Ildløs, at det va'

Julia! Julia! Den var saamænd bra'.

Paa Fred'riks Hospital huh ha!

Der var det just, at Ilden va',

Folk rendte rundt paa Gangene,

ved Sprøjterne lød Sangene.

Julia! Julia! Sik'n Ildløs, at det va',

Julia! Julia! Den var saamænd bra'.

Der var et gruligt Hurlumhej,

den ene sang, den anden skreg;

af Skræk fem Vaagekoner flød

omkring i bare Havregrød.

Julia! Julia! o. s. v.

Og Vandgrøds-Konsumenterne, —

jeg mener Patienterne, —

de alle risikerede

at blive grillierede.

Julia! Julia! o. s. v.

De sku' ha' set Portøre'ne, —

ja, det var næsten rørende, —

de blege var' om Næserne,

da de gik med Portechaiserne.

Julia! Julia! o. s. v.

Men udenfor gik Sprøjterne

og Straalen op i Højderne;

men ej dens Kraft var slukkende,

og det var just det muggende.

Julia! Julia! o. s. v.

For Straalen galt de stillede,
 det var just det, der drillede —
 og derfor hele Tiden, ja,
 saa sprøjted' de ved Siden a'.

Julia! Julia! o. s. v.

I Vejret blussed' Flammerne,
 hver Rude sprang af Rammerne;
 men saa gik Pumperne igen,
 for saa kom Tømmermesteren.

Julia! Julia! o. s. v.

Det kan nok hænd's! han straaede,
 saa visse Folk ble' aalede —
 hans Ord dem helt opluede,
 saa Pumpeværket su'ede.

Julia! Julia! o. s. v.

Ja, Ilden rask han slukkede,
 skønt visse Folk, de muggede,
 og derfor, det er soeren! ja!
 Hurra skal Brandmajoren ha'.

Julia! Julia! Han fortjener et Hurra;
 ja, det ska, ja, det ska' Brandmajoren ha'.

De tror vel, man ham takkede, —
 nej, fælt de ned ham rakkede
 og sa': »Se blot, Du nære' Dig!
 vi mag'lig kan undvære Dig!«

Julia! Julia! o. s. v.

En stor Ulykke hændte dov:
 en Vaagekone, der sad og sov,
 fik brændt s'gu i en lynende
 Gesvindighed Øjenbrynene!

Julia! Julia! o. s. v.

Læg min Formaning nu paa Sind:
 »Hvis Du bli'er syg, skal lægges ind —
 lad Dig saa assurere fø'st,
 det er i Døden dog en Trøst.«
 Julia! Julia! o. s. v.

Endelig i 1880 lysnede det for Vagtmandskabet paa Nyboervagten, idet denne blev flyttet til Adelgade Nr. 115, medens Vagten i Hotel Phønix maatte holde ud til 1885, hvor den flyttedes til Koncertpalæet, hvorfra den i 1890 ogsaa rykkede ind paa Stationen i Adelgade. Den 28. Oktober 1880 blev den nyindrettede Vagt i Adelgade Nr. 115 taget i Brug af Nyboervagten under Sprøjtefører G. Schmølker.

Den Bygning, der hermed gik den glørværdige Fremtid i Møde at rumme en af den kongelige Residensstad Kjøbenhavns faste Brandvagter, er opført af Tømrermester Dobel (1867—68*). Som foran omtalt har Adelgade tidligere gaaet fra Skæringen med Klerkegade paa skraa ud gennem Nyboder, hvis smaa Huse naaede hen til Klerkegade. Efter 1850 blev en Del af disse nedrevet og gav efterhaanden Plads for Kvarterets nuværende høje Bebyggelse, der formentlig er opført i Aarene 1860—70, Frimurerlogen fuldendtes saaledes 1868 og Skt. Pauls Kirke 1877.

Den Bygning, der kom til at rumme Brandstationen, var altsaa ret ny, og da Nyboervagten flyttede dertil, ejedes den af Blikkenslagermester D. H. van d. Norde. Forhuset var indrettet til Beboelse i alle Etager. I Stuen var der ganske vist kun to Lejligheder, der havde Indgang fra Porten; men paa de øvrige Etager var der hele fire Lejligheder paa hver Etage.

Paa den Plads, hvor nu Baghuset ligger, laa formodentlig en mindre Bygning, i Tilslutning til hvilken v. d. Norde i 1877 opførte den nuværende nordlige Del af Baghuset, af hvilken Stueetagen skulde benyttes til Laboratorium for Apotheket, der samtidig indrettedes til venstre for Porten. I 1880 blev den førømtalte ældre Del af Baghuset, den sydlige Del, ned-

*) Bygningskommissionens Tilladelse af 9. Okt. 1868.

revet, og der opførtes en ny Bygning, hvor der i Stuen indrettedes Remise for Brandvagtens Materiel og ved Siden af et Blikkenslagerværksted, medens 1' Sal og Kvist blev indrettet til Beboelse.

Vagtlokalerne blev indrettet til venstre i Stuen, og foreløbig var Lokalerne kun lejet paa fem Aar.

Det har sikkert været en følelig Forbedring i Forhold til Nyboervagten, men man sad dog stadig om Natten i de gamle Vagstole, der først i 1886 afløstes af Jernsenge med Madrasser.*)

Sprøjten fremførtes stadig almindeligvis ved Haandkraft, og kun naar Føret ikke tillod dette, hentedes Heste hos Vognmand Petersen i Store Kongensgade Nr. 92.**)

I 1886 indrettedes der en Høkerbutik til højre i Forhuset, idet Apotheket flyttede ind i den nyopførte Ejendom paa Hjørnet af Fredericiagade.

Den 5' Januar 1884 var Vagten under Sprøjtefører Schmolker til en alvorlig Brand i Adelgade 82, og i 1884 deltog Vagten under Sprøjtefører Umbach i Bekæmpelsen af Branden paa Christiansborg. Slotsbranden fik gennemgribende Betydning for Brandvæsenet som Helhed og for Vagten i Adelgade i Særdeleshed, idet den gav Anledning til, at Kommunen i 1890 købte hele Ejendommen, og som Led i den nye Ordning af Brandvæsenet ombyggede Ejendommen til Brandstation efter Tegninger af Stadsarkitekten Professor Fenger. I Forhuset blev der i Stuen indrettet Remiser for Materiellet, paa 1' Sal Vagtlokaler for Mandskabet, paa 2' Sal Bolig for en Brandfuldmægtig***) og paa de to øverste Etager Boliger for 6 Underbefalingsmænd. I Baghuset blev der indrettet Stald, Kuskværelse, Værksted, Foderloft m. m.

Den 21. Oktober 1890 rykkede Vagtholdet fra Koncertpælæet ind paa Stationen†) som Stigehold, idet Stationen

*) Vagtjournalen 6. Marts 1886.

**) Ordre af 4. Dec. 1882.

***) Betegnelsen Brandfuldmægtig ændredes 19. Marts 1908 til Brandinspektør.

†) Korpsbefaling Nr. 16 — 1890.

blev udrustet med en Redningsstige. Kørselen blev besørget af en Vognmand i Store Kongensgade, som havde fire Heste opstaldet i den i Baghuset indrettede Stald, medens hans to Kuske boede i det lille Kuskeværelset ved Siden af Stalden.

Om disse Heste er der nu det at fortælle, at Vognmanden sædvanlig satte de Heste, som trængte til Hvile, ind paa Brand-

vagten, snart var det almindelige Arbejdsheste, snart Skraldevognsheste, og undertiden var det de fine, hvide Bryllupsheste; ogsaa Kuskene skiftede, og paa den Maade kunde det hænde, at Skraldevognskusken, der sædvanlig kørte med et Par gamle Øg, kom ud med de fine, velnærede Bryllupsheste, og saa kunde det nok være, at det gik stærkt, men hvis det var hans egne, kære, gamle Krikker, kørte han ganske anderledes sindigt.

Først den 1. Januar 1893 fik Brandkorpset selv 4 Heste i Adelgade, og i Juni kom yderligere 2 Heste, hvorefter Stationen foruden Dampsprøjte forøgedes med en Tender med Slinger. Stalden blev nu udvidet, idet det lille Kuskeværelse blev inddraget til Stald, medens der paa 1. Sal i Baghuset blev indrettet Kuskeværelse og samtidig et Værelse for Maskinisten og en Sovestue for Dampsprøjteholdet. Den 1. Maj 1892 for-

øgedes Vagtstyrken til 3 Hold, hvilken Styrke Stationen besad lige til 1907.

Der maa i de Dage have udfoldet sig et mægtigt Liv paa den gamle Brandstation, hvor en Vagtstyrke paa over 20 Mand fyldte Forhus og Baghus med Liv og Halløj, medens 6 Heste stampede og prusted i Stalden.

I Gaarden var der Retirader for Vagten og Møggrube, og dennes Fyldning og Tømning og Tilførsel af Fourage har fyldt Gaarden med sine blandede, landlige Luftte, medens Skildvagten vandrede op og ned med sin blanke Hjælm, som han altid bar, naar han gik paa Post.

Stundom blev Vagten inspiceret, og saa traadtes der an med hele Styrken, lige meget paa hvad Tid af Døgnet det var.

Adelgades Brandstation var i Aarene 1890 til 1907 en stor Station; sammen med Hovedbrandstationen deltog den i Halvparten af samtlige Udrykninger, og med Hensyn til Materiel var den forsynet med baade Stationsprøjte, Dampsprøjte med Tender og Redningsstige. Selve Stationsforholdene var i Forhold til de gamle Vagter helt gode, men set med Nutidsøjne vil man nok synes, at det har været snævre Forhold. Desuden benyttedes hele anden Sal i Baghuset af Brandtelegrafens til Værksted. Paa første Sal var der Foderloft, saa megen Plads

var der ikke tilbage i Baghuset til Belægningsrum. Vagtturmus var stadig to Døgn Vagt og eet Døgn fri, det vil sige, fri var man mare ikke, for sædvanlig skulde man saa paa Teatervagt. Køkkenet var baade Køkken og Vaskerum, og særlige Skabsrum var et udrømt Æventyr —, nej, hele Klunset tørt og

vaadt, beskidt og godt, maatte hænge i Opholds- og Sove-stuerne. Der var i det hele saa fuldt alle Steder, som der kunde være. Ganske vist havde hver Mand sin Seng, men han overtog den efter den Mand, der gik fra Vagt med Tæpper, Madrasser og det hele; om Lagener var der endnu ikke Tale, og dette havde jo sine Skyggesider, særlig naar man som »Gummigutten« havde udpræget Loppetække. For at værne sig mod de søde, smaa Dyr bandt han om Aftenen Bukserne sammen forneden, en Foranstaltning, der dog ikke altid havde den tilsigtede Virkning, i alle Fald maatte han en Nat op og ryste Bukserne ud ad Vinduet, men var da saa uheldig at tabe dem ned i Gaarden, saa han maatte ned efter dem i den bare Skjorte.

Det er formodentlig ogsaa den forskellige Luft eller Duft

ved Hoved- og Fodenden, der har faaet Brandfuldmægtig Liisberg til at udstede Ordre om, at Tæpperne skulde ligge saaledes, at Nummeret altid laa ved Fodenden og opad.

Men foruden Vagten var der ogsaa Beboerne paa Stationen, som gav Liv og satte sit Præg paa den. Paa 3' og 4' Sal boede lige til 1908 ikke mindre end 6 Familier, og da det i de Tider endnu var almindeligt at have Børn, har der sikkert været nogle, som har fyldt Gaard og Trapper med yderligere Liv og Halløj. Som det styrende og ordnende Overhoved for alt dette brogede Liv, boede saa paa 2' Sal Brandfuldmægtigen, Stationens Chef i sin store og rummelige Lejlighed, og i denne Lejlighed, der for den Tid maatte anses for meget komfortabel, har de fleste af Korpsets Officerer tilbragt en længere eller kortere Tid. I de første Aar stod den vel kun tilbage for Boligerne paa Hovedbrandstationen, hvor Brandinspektøren*) og Vicebrandinspektøren og en enkelt Brandfuldmægtig havde til Huse og maaske ogsaa for Boligen paa Fælledvejens Brandstation, men senere har Boligerne paa de nyere Stationer været mere søgt paa Grund af, at der, efter at Brandstationen paa Kløvermarksvej i 1901 blev aabnet, har været knyttet det Hverv til Chefsposten i Adelgade, at Brandfuldmægtigen skulde holde Øvelser med Mandskabet paa Kløvermarksvej, hvor der ikke er nogen Bolig, ligesom han skulde tilse alle de brandfarlige Virksomheder paa Amager. Dette Forhold, som er en Ulempe i Forhold til Tjenesten paa de øvrige Stationer har medført, at Stationen har skiftet Chef ret hyppigt, og at det nu gerne er den yngste Brandinspektør, der er Chef paa Stationen.

Men maaske netop derfor mindes nu de fleste ældre Brandinspektører deres Tjenestetid i Adelgade som en lykkelig Tid — deres Ægteskabers første lykkelige Aar, hvor Børnene endnu var smaa og var med til at fylde den gamle Station med Liv. Stationens første Chef blev Brandfuldmægtig Liisberg, der i de Aar tillige var Korpsets Telegrafingeniør, og Brandtelegra-

*) Betegnelsen Brandinspektør for Korpsets Chef ændredes 19. Marts 1908 til Brandchef.

fen havde samtidig sit Værksted ovre i Baghuset. Liisberg flyttede ved Vicebrandinspektør, Kaptajn Carlsens Afgang, 1897 til Fælledvejens Brandstation, idet dennes Chef, Kaptajn Bentzon, rykkede ind paa Hovedbrandstationen som Vicebrandinspektør.

Fra Liisbergs Tid paa Fælledvej fortælles der en lille, morsom Historie om Fru Liisbergs Interesse for Øvelserne, som Fruen fra sine Vinduer paa 1' Sal havde et udmærket Overblik over, saaledes at hun efterhaanden blev saa vel bevandret i Reglementernes Labyrinth, at hun meget vel vidste, hvad hver enkelt Mand havde at gøre. Og saaledes hændte det en Dag, da Øvelsen var paa sit højeste, og »Mændene« splintrede rundt for paa rette Vis at slukke den fingerede Ildløs, der rasede i Øvelsestaarnet, at Fruen i sin brændende Iver aabnede Vinduet og raabte ned i Gaarden: »Emil, den Mand gør forkert.« — Om egentlig Emil har været glad ved denne Indblanding fra Kabinettets Side, fortæller Historien intet om; sandsynligvis neppe efter den Fornøjelse at dømme, hvormed Kollegerne morede sig over Historien. Iøvrigt holdt Liisberg særlig meget af, at alle Slangere kom i Brug, saa hele Gaarden efter Øvelsen flød med Slangere, mens alle Køretøjerne var ribbet til sidste Trevl.

Paa Brandstationen i Adelgade har gennem Aarene boet en lang Række af Sprøjteførere, Maskinister og Telegrafister ved Brandkorpset. De, der boede paa Stationen, skulde ikke nødvendigvis gøre Vagt paa denne, og selv om dette oftest har været Tilfældet, har der dog ogsaa boet en Del, der har gjort Vagt paa andre Brandstationer, særlig paa Hovedbrandstationen.

I Ejendommen boede allerede fra 1887 Sprøjtemester Peter Brandt, en af de rigtig gamle Svende fra Korpsets allerførste Dage, ja han havde endda tjent i det gamle, kongelige Brandkorps nogle Aar, da han den 1. Februar 1870 blev ansat som Menig i det nye kommunale Korps. Allerede i 1871 blev han Sprøjtefører og i 1885 Sprøjtemester. Brandt boede paa Stationen lige til 1892, da den nye Hovedbrandstation blev indviet, saa fik han som Sprøjtemester Bolig paa denne; han fik dog

ikke stor Glæde af sin nye Lejlighed, for allerede i 1893 maatte han paa Grund af Svagelighed tage sin Afsked.

Inden han flyttede fra Adelgade, synes det, som om han havde faaet saet en Art Sprøjtemesterbacille paa den Etage,

Sprøjtemester Peter Brandt.

hvor han havde boet, for Sprøjtefører Umbach, der var flyttet ind ved Siden af ham, fulgte smukt efter ham som Sprøjtemester, og da Umbach gik af, blev Maskinist Ravnebjerg, der havde boet ved Siden af Umbach, Mester.

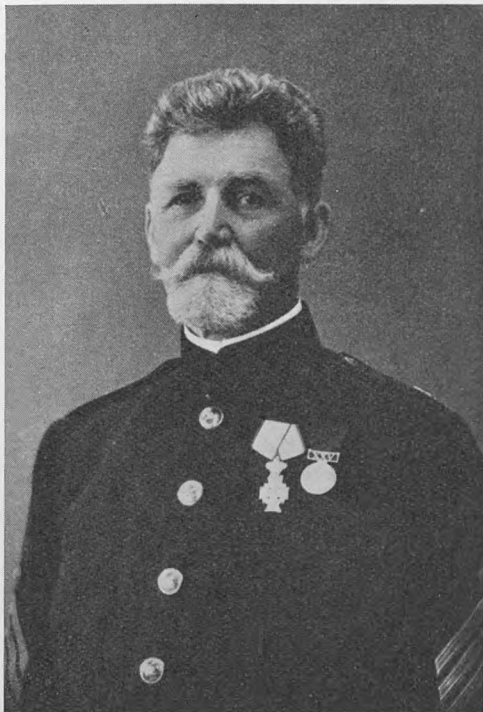
Brandt, Umbach og Ravnebjerg flyttede altsaa ind paa 3. Sal, medens Sprøjteførerne Andersen, Buch og Hansen rykkede ind paa 4. Sal. Nu, Umbach, allerede Navnet synes saa solidt, og naar man saa faar Fornavnene med Traugott Christoffer Johann med, synes man, at man har hele Man-

den for sig — bred, tæt og solid, en Mand man kunde stole paa — Traugott — solid og ligetil — Christoffer — og med Orden i alle Detailler — Johann — med to n'er. Lige fra 83 gjorde han Vagt i Adelgade, var Fører for dens Sprøjte ved Slotsbranden i 84, og det har sikkert glædet ham, da hans lille Vagt i 1890 ophøjedes til regulær Brandstation, og det har nok været med Vemod, han forlod Adelgade, da han i 93 som Brandts Afløser som Sprøjtemester maatte rykke ind til Hovedbrandstationen. Ved Brandkorpsets Jubilæum i 1895 hædredes han med Dannebrogskorset, og det var paa et ærligt og veltjent Bryst, det fæstedes. I 99 maatte Umbach paa Grund af Svagelighed tage sin Afsked.

Og saa var der den tredie, der paa tredie Sal, Ravnebjerg, som ogsaa blev Sprøjtemester; han begyndte nu som Maskinist, ja egentlig begyndte han som Brandmand, men det var han kun nogle Maaneder, og saa var han Maskinist fra 84 til han i 97 blev Sprøjtemester og flyttede til Hovedstationen som hans Fæller paa tredie Sal før ham. I 1909 fik han Jubilæumsmedaljen for 25 Aars god Tjeneste i Korpset, og ligesom Umbach blev ogsaa han Dannebrogsmænd, (1912), og først i 1918 afgik han fra Korpset.

Saa var der Andersen — Navnet siger jo ikke saa meget —, og selv om vi faar Fornavnene med, Jens Peter, faar vi ikke fat paa Manden, bedre gaar det, naar vi faar Tilnavnet, hans nom de guerre med, »Majoren«, som det siges skyldes hans lille Søn, der altid spurgte efter sin Far »Brandmajoren«, naar han kom ned paa Vagten, og saa blev altsaa »Majoren« hængende. Forøvrigt var saadanne Tilnavne dengang langt hyppigere end nu om Stunder. Der var »Krigeren«, »Den graa«, »Lille Carl«, »Hæl og Kasket« o. m. fl. Jens Peter indlagde sig nu ikke særlig Fortjenester og afgik fra Korpset i 1896. Buch derimod, Adolf Ferdinand Christian Buch, maa formodentlig have haft sin Gang paa 3. Sal, for ogsaa han blev angrebet af Sprøjtemesterbacillen, selv om Sygdommen først slog ud i 1905. Buch var Fører for Stigen fra Adelgade ved den store Ildløs paa Kongens Nytorv Nr. 6 den 23. Februar

1893. Det var den største Ildløs, København havde oplevet siden Slotsbranden i 84, og der var noget at rive i for en rask Mand. Hele Baghuset stod i Flamme, og Sidebygningen og

Sprøjtemester Emil Ravnebjerg.

Forhuset var alvorlig truet, men ved et ihærdigt Arbejde lykkedes det Brandkorpset at begrænse Ilden. At Buch havde en haard Tørn, fremgaar af Vagtjournalen, der melder, at Sædet og Klokkeren paa Stigen blev slaet i Stykker af nedfaldende Tagsten, og at øverste Stige blev en Del forbrændt. Branden begyndte Klokkeren 6,35 om Morgenen, og først Klokkeren 2,15 Eftermiddag kunde Buch og hans Hold sendes hjem, saa det har været en Tørn paa otte Timers haardt Arbejde i Kulde og Hede og overvældende Røg. Branden, der fandt Sted om Formiddagen, havde naturligt samlet en tusindtallig Tilskuer-

skare paa Kongens Nytorv, hvorfra man ganske vist ikke havde Branden umiddelbart for Øje, da denne fandt Sted i Baghuset, men man kunde dog se saavel Flammerne som de vold-

somme Røgmasser, der endda bevirkede, at man en Tid maatte indstille Slukningsarbejdet.

Det var en haard Prøve for Korpset, men det bestod den smukt; og Byens Borgere, der selv havde fulgt Korpsets Arbejde, var tilfredse med dette. Selv Medlemmer af Kongehuset havde været til Stede og paa nærmeste Hold smagt paa

Røgen. Nu er det jo ikke ufarligt at komme tæt til en Brand af den Art, og for en Dame i Datidens Klædedragt med stor Hat var et Besøg i den gnistfyldte Gaard en betænkelig Sag, men Prinsesse Marie trodsede alle Farer, og beskyttet af Brandmandshjælm og Kappe betragtede hun det storslaaede Syn og saa ret, hvor farefuldt og anstrengende Brandmandens Arbejde i det hele var. Siden forærede hun Korpset sit Billede, hvor man ser Prinsessen i Uniform med Brandhjælm, og paa alle Brandstationerne hænger nu dette Billede af Prinsessen — som Korpsets Valkyrie. —

Flere Brandfolk kom ved Branden lettere til Skade blandt andre Fuldmægtig Liisberg og Sprøjtefører Buch fra Adelgade. Branden bød naturligt ogsaa paa oplivende Momenter; saaledes var der en Vinkælder i Ejendommen, Salomonsens Vinkælder, som maatte yde et væsentligt Bidrag til Slukningsarbejdet. Ja, nogle havde haft en saa hæftig Halsbrand, at de havde indtaget vel rigeligt af de udmærkede Slukningsmidler, og det fortælles, at Kaptajn Bentzon, der overraskede Synderne ved dette Slukningsarbejde, med et Kasteskaft rent ud »tævede« Selskabet, til det kendelig afdæmpet atter tog fat paa den mere reglementerede Fremgangsmaade. Baade Garnisonen og Marinen maatte yde Hjælp, som det flere Gange gennem Aarene har været nødvendigt ved store Brande. Det var i det hele taget en rigtig Ildebrand, og naturligvis kom der ogsaa en Vise om Branden paa Kongens Nytorv.

I har vel hørt om den store Sorg,
om den Brand paa Kongens Nytorv,
det var just en tidlig Morgen,
ak, hvem kunde ane Sorgen,
just som Meier var kommen i Sengen,
begyndte det med stærke Ringen,
det var Drengen, der trak i Strengen,
og Meier maatte ud af Sengen.

Alle Brandmænd kom med Sprøjter
og Betjentene med Fløjter,

man formoder, skønt man roser,
 det hele Kompagni Matroser
 de gik paa'en, jo før jo heller
 ned i Salomonsens Kælder,
 der var Sødvin, der var Mjødvin,
 der var ogsaa afbrændt Rødvin.

Alle vore raske Brandmænd
 sprøjted, til de ligned Vandmænd,
 og da det frøs saa forbandet
 snart til Is de blev forvandlet;
 Meier ser det Syn og gyser,
 det er sjældent, Korpset fryser,
 den er drøj, den Tur med Sprøjten,
 Frost i Ilden, den er Højden.

Men saa var der en Prinsesse,
 som med virkelig Noblesse
 trodsed Ild, og vore Brandfolk
 hun vilde hjælpe, disse Mandfolk;
 midt i al den Larm og Snurren
 bar hun Cognak med i Kurven,
 op ad Trapper, hun var tapper,
 derfor fik hun Meiers Knapper.*)

Senere paa Aaret udnævntes Brandfuldmægtigene Hyller og Kaptajn Bentzon til Ridder af Dannebrog, medens Sprøjtefører Niels Søren Petersen blev Dannebrogsmænd.

Sprøjtefører Buch forblev i Adelgade lige til 1905, da han blev Sprøjtemester og flyttede til Hovedstationen, forinden var han i 1903 blevet Dannebrogsmænd, og i 1905 fik han Jubilæumsmedaljen for 25 Aars god Tjeneste i Korpset. Buch maatte gaa af i 1916 kun 57 Aar gammel og døde allerede samme Aar.

Endelig var der den tredie Sprøjtefører, der flyttede ind

*) Meddelt ved Brandmand J. G. Jørgensen.

paa fjerde Sal i Adelgade i 1890 nemlig Carl Thorvald Hansen, bedre kendt som »lille Carl«, og han var ogsaa med ved Branden paa Kongens Nytorv som Fører for Sprøjten.

»Lille Carl« skyldte sin lille, korte Statur sit Tilnavn; han var iøvrigt en lille, sjov Fyr, om hvem der gik mange Historier. Engang var han til Udrykning i Frihavnen, som Fører for Dampsprøjten, der dog ikke kom i Brug og efter nogen Ventetid fik Ordre til at køre hjem. Men nu var »lille Carl« intet Steds at finde; man ledte og ledte, man stirrede ned i det dybe, mørke Vand, men intet Steds saa man mindste Spor af »lille Carl«. Til Slut maatte man køre hjem uden »lille Carl«. Man drøftede alle Muligheder, — mest om han virkelig skulde være faldet i Havnen, men saa dukkede pludselig »lille Carl« op rolig og uanfægtet, som om der intet mærkeligt var i, at han var blevet ked af at vente og var gaaet sin Vej; hvor han havde været henne, blev aldrig opklaret, det bevarede han som en dyb Hemmelighed, — nej helt almindelig var »lille Carl« nu ikke.

I 1892 stod Brandvæsenets ny Hovedstation færdig og traadte i Virksomhed den 30. April,*) og samtidig fik Brandstationen i Adelgade Navneforandring fra Station 5 til Station A. Den ny Hovedstation var i Forhold til Brandvæsenets tidligere Stationer et helt Slot, og dette syntes øjensynlig ogsaa Byens Borgere. I alle Fald sang man paa Nørrebros Teater:

Vise.

Det klemter gennem Gaden, nej sikken et Halløj!
 der kommer jo Sprøjten med sit Mandskab.
 »Hvor Branden er? ja sagtens hvor af Ilden der gaar Røg,
 og hvor en Gavtyv smadred har et Brandskab.
 Vi møder op paa Pletten, saa mageløst præcist
 med alle de Sprøjter, som vi ejer,
 men ikke Spor at slukke, af Ilden ej en Gnist,
 det er bare en, der lidt med Ilden leger.

*) Korpsbf. 11/1892.

Den sorte Brandmand bor nu saa fint som paa et Slot,
 de ved nok der, hvor Volden den gik fløjten;
 han har et vældigt Taarn med en nydelig Kalot,
 og under den til Tørring hænger Sprøjten,
 og der er han bestandig til Udrykning klar
 paa mindste Vink af Carlssen eller Meier,
 det gaar sgu saa gesvindt som at tænde en Cigar;
 en Brandmand han med Ilden bare leger.

Om Københavnerne tænker særligt paa Brandstationens Taarn, naar de taler om København som Byen med de skønne Taarne, er nu ikke ganske sikkert, men Stationen har nok med sine rummelige Lokaler, med Gaard og Stalde forekommet Brandmændene et helt Slot mod den gamle Hovedstation i Nikolaj Taarn. Særlig Staldene, hvor Brandvæsenet nu fik Plads til sine egne Heste, betød et stort Skridt fremad.

Dog har det nok været med lidt Vemod, at man forlod det gamle Nicolaj Taarn, og i Vagtjournalen finder man nedenstaaende lille trykte Vers indklæbet; hvorfra det stammer vides ikke, men det taler sit eget Sprog.

Farvel Du kære, Du gamle Taarn,
 Gid Du maa blive, hvad Du var tilforn,
 En Højhed stolt med Spir og Krone paa,
 Og saa en Kirke ved din Side faa.

Luk Porten op da nu. For sidste Gang
 Vi drager bort med Klokketklang.
 Hejs Dannebroke paa den ny Central,
 Som nu vor Fremtidsbolig være skal.

Du nye Hus, hvor nu vi drager hen,
 Gid Du vil værne om vor fælles Ven!
 Den gode Aand, som fulgte med os hid,
 Gid den maa følge os ud i den nye Tid.

Paa den nye Hovedstation fik den vagthavende Brandfuldmægtig Vagtlokaler ved Siden af Brandvæsenets Telegraf-

og Telefoncentral. Vagtstuen er smykket med en Samling gamle, smukke Brandbilleder og en Række Billeder af Korpsets skiftende Chefer. Det var derfor kun naturligt, at en Brandmand en Dag, da han af en Brandfuldmægtig blev sendt ind paa Vagtstuen med en Taske, som han skulde sætte der-

Brandfuldmægtig Mülertz.

inde, benyttede Lejligheden, da han fandt Stuen tom, til i Ro og Mag at betragte Billederne. Der var stille og fredeligt, og han gav sig god Tid og læste, hvad der stod angivet paa de gamle Billeder, om hvem de forestillede og gik rundt og rettede med kærlig Haand paa enkelte, der hang skævt, og havde netop endt det interessante Besøg, da den højtidsfulde Stilhed blev brudt af en dyb Røst, og Brandfuldmægtig Mülertz bred og myndig tonede frem i Døren fra Spisestuen med et: »Har De nu set det hele?«

Uden at have bedrevet andet ulovligt end at have opholdt sig unødigt længe i Stuen uden Tilladelse, var dette paa

den Tid nok til at gøre Vedkommende hed om Øerne, og han skyndte sig forklarende at sige: »Det var bare denne Taske, jeg skulde sætte herind for Kaptajn Bentzon.«

»Jeg spurgte, om De havde set det hele,« gentog Mülertz med dyb Alvor. »Det var denne Taske.....« »Jeg spurgte, om De havde set det hele, for ellers maa De hellere benytte Lejligheden, den kommer nok ikke saa snart igen.« »Jo, Tak.« »Saa træd af,« og Synderen forsvandt med Lynets Fart glad ved at være sluppet saa let. Formodentlig har Mülertz mere sig rigtig godt — indvendig.

I det hele var Disciplinen dengang en anden, eller maaske snarere dens Form var anderledes; der krævedes mere Orden og Præcision i alle Smaating, og var ikke alt, som det skulde være, faldt der en ordentlig »Balle«. At der undertiden faldt »Baller« paa urette Steder, er udenfor al Tvivl, men det var der ikke noget at gøre ved.

Ikke mindst Vicebrandinspektøren, Kaptajn Bentzon, der kendte Tjenestens forskellige Grene som kun faa i Korpset, var frygtet, fordi han saa alt — lige til en manglende Knap. Saaledes hændte det engang en Brandmand, der havde mistet en Knap paa Vagten paa Hovedstationen, at han, da han næsten en Uge efter kom paa Vagt der, blev standset af Kaptajnen og gjort opmærksom paa, at den manglede. Brandmanden mente, at han var meget snedig, da han lod vældig overrasket og saa sig omkring, somom han lige havde tabt Knappen, men han blev revet ud af sin Vildfarelse, da Kaptajnen tørt bemærkede, at det vist ikke nyttede, at han saa efter den, da den havde manglet allerede sidste Gang, han var paa Vagt for næsten en Uge siden: og saa faldt der en ordentlig Balle.

Det var ogsaa Kaptajnen, man maatte til, naar man ved en Ildløs havde faaet Skotøjet ødelagt og skulde have »Skopenge«, som man dengang fik. Kaptajnen var meget paapasselig med, at der ikke blev betalt for meget paa den Konto, men naar han var borte paa Orlov, var det Brandfuldmægtig Hyller, der passede denne, og han var mere flot, bare for at drille Bentzon; men saa maatte man være meget paapasselig med

ikke at komme Kaptajnen for Øje, naar man havde faaet Hyller til at give 12 Kroner for et Par gamle Slæver.

I Adelgade afløstes Sprøjtemester Brandt af Sprøjtefører Jacob Christian Wiinberg, der gjorde Vagt paa Stationen lige til han i 1902 afgik fra Korpset. Kort forinden sin Afgang

Brandvæsnets Ambulance, der kørte en tilskadekommen Mand paa Hospitalet, før Betjenten havde faaet ham forhørt.

var han Fører for Sprøjten ved Branden i Lille Kongensgade Nr. 17 anden Juledag 1901. Det var en Lejlighed paa anden Sal, der brændte, og Afslukningen bød forsaavidt ikke paa særlig interessante Momenter, men forinden Slukningstoget fra Adelgade var mødt frem, forlød det, at der var Mennesker indespærret i Loftsetagen, og et Par behjærtede Politibetjente trængte ad den røgfylde Trappe op til denne, men blev saa medtagne af Røgen, at de maatte knalde Døren til Trappen i og raabe om Hjælp ud gennem et Vindue. Af Adelgades Stigehold, der mødte under Sprøjtefører S. G. Andersen, forcerede Brandmand 131 Mortensen dristigt Trappen og førte de to

medtagne Politibetjente ned, en Daad for hvilken han senere belønnedes med Fortjenstmedaljen i Sølv. Københavns Politi og Brandkorps arbejder jo paa Brandstederne paa bedste Maa-de sammen, men det er nok muligt, at Politiet er lidt misunde-ligt over den Popularitet, som Brandkorpset nyder, og som det ikke trods ihærdige Anstrengelser har været muligt for Politiet at erhverve, hvilket jo er saare naturligt, da Politiet kommer med saa mange ubehagelige Ting som Stævninger og deslige, medens Brandkorpset kun kommer for at hjælpe. Smaa Sammenstød mellem Politi og Brandkorps kan muligt som Følge heraf fremkomme, saaledes var der en lille Episode paa Jagtvejen, som »Ærbødigst« besang i en lille Vise:

Der gik en Betjent og kedede sig
derude i Jagtvejskvarteret.
Det er jo en forholdsvis fredelig Vej,
og ingenting var der passeret.
Han havde kun nappet en enkelt Cyklist,
men ellers paa Sager det skorter.
Han havde ej set en Aften saa trist
med Mangel paa gode Rapporter.

Og da omsider der skete lidt,
og han endelig saa sin Chance
og skulde notere vidt og bredt,
kom Brandvæsnets Ambulance
og huggede Manden, før han var forhørt
om hans Skatteindtægt og Alder.
Paa Hospitalet blev Manden kørt.
Sligt uforskammet han kalder.

Tror man maaske, Politiet blot
skal standse Trafiken herhjemme?
Saa ta'r man fejl. Det var ikke godt.
Nej, man maa skam ikke glemme,
at talrige Opgaver findes der
af mange forskellige Sorter,
af hvilke den allervigtigste er
at komme hjem med Rapporter.

Forresten Betjenten alligevel skrev
naturligvis siden Rapporten,

thi Ambulancen noteret blev
 for Støj og Gadeuorden.
 Saadan kan Betjenten ikke ta'es,
 det maa man vel ha' forstaaet.
 Han paa Kasketten har Guld og Stads,
 men indenfor ikke no'et.

Sprøjtefører Wiinberg har sikkert været afholdt af Stationens Børn, for, som Vagtjournalen oplyser, var han ikke bange for selv at betale en Rude, som en lille Synder, der ikke turde gaa til Bekendelse, havde knaldet. Umbach afløstes af Sprøjtefører Carl Frederik Schaloffsky, der døde i Tjenesten kun 56 Aar gammel i 1897. Schaloffsky gjorde forøvrigt aldrig Vagt i Adelgade.

Sprøjtefører Jens Peter Andersen »Majoren« afgik 1896 fra Korpset, og for ikke at gøre for store Forandringer i Adelgade lod man en anden Jens Peter rykke ind, nemlig Sprøjtefører Jens Peter Jensen, »den graa«. Tilnavnets Oprindelse er skjult i Fortidens graa Taage, men formodes at hidrøre fra hans graa Trøje, mulig fra hans graa Haar.

Attenhundredeogsyvoghalvfems blev et rigtigt Flytteaar i Adelgade. Brandfuldmægtig Liisberg flyttede til Fælledvejens Brandstation, idet Kaptajn Bentzon kom ind til Hovedstationen som Vicebrandinspektør, og Brandfuldmægtig Tersling blev saa Chef i Adelgade. Terslings Navn er indenfor Korpset særlig bevaret paa Grund af hans konstruktive Snille, som han i høj Grad lod komme Korpset til Gode. Blandt andet konstruerede han den lille mekaniske Haandstige, »den Terslingske Stige«, som den endnu stadig kaldes, men iøvrigt ogsaa andet og større Materiel, saaledes en Redningsstige, der blev anskaffet i 1901, men som nu er ude af Brug.

Samtidig med Liisberg flyttede ogsaa Telegrafværkstedet til Fælledvejens Brandstation. Maskinist Ravnebjerg, der blev Sprøjtemester, flyttede til Hovedstationen, medens Sprøjtefører Niels Søren Petersen »Krigeren« rykkede ind i hans Lejlighed. Krigeren var med ved Branden Kongens Nytorv 6 i 1893 og kom til Skade, men havde dog udmærket sig saaledes, at han blev benaadet med Dannebrogskorset. Det er

puddsig nok, at Krigeren slet ikke kaldtes Krigeren paa Grund af særlig krigeriske Tilbøjeligheder, men kun fordi han, naar der skulde hentes noget »paa Klods«, altid udtrykte sig: »vil du kriege mig en Pægl,« eller hvad det nu var, der skulde »krieges«. For at drille ham, sang Mandskabet ofte: »Krigeren hviler sig i Mark og Skov,« hvilket gerne affødte et barskt: »Hvis der skal synges her, skal jeg nok selv besøge det;« men saa fløjtede man, til han sagde: »Hvis der skal fløjtes her, skal jeg nok selv gøre det.« Krigeren flyttede fra Station A 1908, men gjorde forøvrigt aldrig Vagt paa Stationen. Endelig rykkede ogsaa i 1897 Sprøjtefører Frederik Christian Andersen ind i Sprøjtefører Schaloffskys Lejlighed, men i 1900 blev ogsaa han Sprøjtemester og afløstes af Sprøjtefører Valdemar Hansen.

Da »lille Carl« afgik i 1899, rykkede Maskinist Svendsen ind og boede der indtil sin Afgang i 1906. Svendsen blev efterhaanden berømt for sin mægtige Korpus, og naar man tager i Betragtning, at Sprøjteførere og Brandmænd viser en vis Tilbøjelighed til at runde med Aarene, betyder Berømmelse for en Rundhed, om hvilken der gaar Frasnag den Dag i Dag, en Del. Efter sin Afgang fra Korpset, da Svendsen ikke mere kunde være bag paa Dampsprøjten, kom han ud i Frederiksberg Have, hvor han havde Udlejningen af de smaa Baade, der sejler paa Kanalerne, og muligvis bevarer endnu enkelte, ældre Københavnerne fra hans Virke herude et Barndomsminde om den runde, joviale Mand.

Som det var Skik i de Dage, kunde Svendsen tage godt til sig af de vaade Varer, uden at det mærkedes synderligt, sædvanlig sammen med sin Fyrbøder Skov, der dog ikke kunde holde Trit med ham, skønt han havde sejlet — i mange Aar i Marinen, og hen ad Aften var han gerne træt af det strenge Arbejde og klagede: »Jeg tror, han drikker mig i Graven.«

Om samme Skov fortælles forøvrigt, at han engang havde en frygtelig Opvaagnen; Portvagten, som dengang hed Skildvagten, fik Besøg af en lille, venlig Hund, en sød, lille, sort Puddel, der kælent gned sig op ad hans Ben; ved Afløsingstid skulde han op og vække Skov og tog saa den lille, søde Vovse

paa Armen. Da han havde prikket lidt til Skov, og denne saa smaat begyndte at vaagne, holdt han den lille Vovse hen imod ham, men med et forfærdeligt Brøl forsvandt Skov ned under Tæpperne; lidt efter kiggede han forsigtigt frem, men forsvandt atter som et Lyn, da han saa det sorte Puddelfjæs. »Du maa vist hellere holde op,« sagde nu en af Naboerne, »han kan nok ikke taale det.«

Svendsen havde vel nok svært ved at bevæge sin store Korpus med fornøden Hurtighed, naar Klokkerne gik, og det hændte da ogsaa engang, at han kom for sent, saa Dampsprøjten kørte uden ham; han maatte da afsted i en Droske ad Amager til, men paa Knippelsbro mødte han Dampsprøjten for hjemgaaende, hvorefter han entrede ud af Drosken og op paa Sprøjten, saa han i det mindste kom reglementeret hjem.

Maskinisterne havde forøvrigt ogsaa lang Tjeneste i de Dage; efter to Døgns Vagt havde de den tredie Dag Arbejde fra Klokkeren 9 til 12, saa fri fra 12 til 6, saa Vagt om Natten og først derefter fri den fjerde Dag. Selv om saa tredie Dag var en Søndag, maatte Maskinisten møde op hos Kaptajn Carlsen og melde sig. Kaptajnen var sjældent staaet op, saa Meldingen foregik i Sovekamret, hvor Kaptajnen stak sit med en rødtribet Nathue prydede Hoved op over Dynen for at sige: »Ja, ja, det er godt, De kan godt gaa hjem.«

Sprøjtefører Ferdinand Hannibal Smith, der i 1902 fik Bolig i Adelgade for at blive der lige til sin Død i 1924, hører til Korpsets stovteste Skikkelser. Han gjorde aldrig Vagt i Adelgade, men paa Hovedstationen. Gentagne Gange fremhævet i Korpsetsbefalinger, udnævnt til Dannebrogsmænd i 1903, Jubilæumsmedaljen 1910, og dekoreret med Fortjenstmedaljen i Sølv ved Brandkorpsets Jubilæum i 1920, forenede han den ydre Anerkendelse med almindelig Agtelse fra saavel Under- som Overordnede.

I Adelgade flyttede Sprøjtefører Carl August Enevold Møller-Nielsen ind i hans Lejlighed. Denne gjorde dog aldrig Vagt i Adelgade og afløstes ved sin Død af Overtelgrafist Peter Aksel Mortensen, der dog allerede i 1934 efter sin Hustrus Død

flyttede og afløstes af Overtelegrafist Jens Lillien. Overtelegrafisterne forretter Tjeneste paa Brandvæsenets Vagtcentral paa Hovedbrandstationen, hvor de modtager alle de telefoniske Meldinger om Ildløs, og saaledes hændte det, at en Overtelegrafist

Sprøjtefører Ferdinand Hannibal Smith.

engang, da der blev meldt Ildløs i Frederiksberggade, der meget let i Telefonen forveksles med Frederiksborggade, for at være sikker spurgte: »Hvor ligger den?« til Svar fik: »Ih, Gud Fader bevars for et Bondedrog,« og da Overtelegrafisten roligt fortsatte: »Er det den Gade fra Raadhuspladsen?« atter fik det fornøjelige Svar: »Ja selvfølgelig, dit Fjols.«

At man skal være forsigtig, viser et andet Tilfælde, hvor en Dame meldte om Brand paa Nørregade, og da Sprøjterne var kørt, blev der lidt efter atter ringet og spurgt, om Sprøj-

terne ikke snart kom; men nu var det i Læderstræde, at det brændte. Rent fraset, at der altid sidder to Overtelegrafister og hører disse Meldinger, er en Fejlhøring af Nørregade for Læderstræde vist ret umulig, og det viste sig da ogsaa, at den Dame, der havde alarmeret første Gang, af Befippelse havde

opgivet sin Bopæl, der var Nørregade, hvor der altsaa var roligt og fredeligt, mens det brændte lystigt i Læderstræde.

Myggesværme er om Sommeren en stadig tilbagevendende Grund til Blind Alarm, snart er det Sct. Petri Kirke og snart Runde Taarn, der brænder; men Brandkorpset kører hellere ti Gange for meget end een Gang for lidt. Børn holder jo meget af Sprøjterne, og det er hændt, at saadan en lille Purk paa tre, fire Aar, der har været alene hjemme, har alarmeret Brandvæsenet, blot for at se de røde Vogne. Ogsaa Solskin i blanke Ruder giver, lige som Røgnedslag, naar Folk om Efteraaret tænder Ild i Papiret i Kakkellovnen, Anledning til mange for-gæves Køreture.

Aarhundredskiftet blev Indledningen til en rivende Udvikling for Byen og ligesom Indledningen til det Tempo, der nu præger dens hele Liv og fortsatte Udvikling. Begyndelsen blev gjort med de store Indlemmelser i 1901—02 og med An-

læget af Frihavnen og naturligt maatte Brandkorpset følge med i det Tempo, der hermed var angivet. I de følgende Aar gror da ogsaa den ene Brandstation op efter den anden. Straks i 1901 Østerbros Brandstation, saa i 1904 Brandstationen paa Kløvermarksvej, i 1905 Vagten i Valby og endelig i 1907 Brandstationen paa Frederikssundsvej »Tomsgaarden«.

Branden i Kalundborg.

Franz Sedivy.

Det var Halvfemsernes glade København, der maatte vige for en ny Tid, København var i Lømmelalderen, den voksede og blev stor, og Brandkorpset voksede som Byen, men endnu kørte man dog med Heste, endnu pumpede man med Haandkraftsprøjter, og endnu var det ved de store Brande Dampsprøjterne, der gav Billedet dets Karakter. Endnu regerede Fa'r for det hele, Korpsets myndige Oberst Chef Deodatus Fredericus Sextus Meyer, der havde regeret lige fra Slotsbranden i 1884.

Næsten som et symbolsk Tegn paa Udviklingen maatte Korpset i 1901, den 23. September, rykke ud saa langt som til Kalundborg. Dampsprøjten med Tenderen fra Adelgade afgik om Aftenen den 23. med Toget, og saa snart den var naaet frem, blev den lagt i Brug nede ved Havnen, og Slinger ført frem til det mægtige Baal i Byen. Sprøjtefører Peter Jacobsen, — den bekendte Foregangsmand indenfor Boksporten, — som var Fører for Dampsprøjten, har nok

kaldt det for en »varm Omgang«, og den varede mere end tre Gang tre Minutter, for der kunde først pakkes Klokken 4 den næste Dags Eftermiddag, og først ved Midnat den 24. var man igen i København.

Sprøjtefører Jacobsens Interesse for Sporten i det hele taget var naturligvis ikke uden Virkning paa Livet paa den Station, Fælledvejen, hvor han gjorde Tjeneste, men ogsaa uden for Brandvæsenet var der Bud efter ham, saaledes ved Filmen, hvor han her i den danske Films Barndom og første gyldne Tid udkæmpede drabelige Kampe, hvor han gik saa voldsomt op i sin Rolle, at han engang, da Modparten slog lidt for haardt netop efter Opfordring fra Jacobsen, forfulgte sin Modstander saa kraftigt, at denne iltomt tog Flugten helt paa Hovedet ud i Lyngby Sø.

Jacobsens Modpart, — det var forøvrigt Sprøjtefører Andreasen, — fandtes ogsaa særlig egnet til Filmen; saaledes maatte han spille Christian den IV's Rigmarsk, fordi han var den eneste, der kunde holde sig alvorlig, naar en Misdæder skulde dømmes til Døden. Samme Andreasen brækkede forøvrigt engang et Ribben, om det var ved et af de muntre Sammenstød med Jacobsen, fortæller Historien intet om, men Begivenheden belyser ganske morsomt, hvor — skal man sige haandfast — Brandkorpsets Læge, det var forøvrigt Generallæge Ammentorp, tog paa Brandmændenes Sygdomme i de Dage.

Andreasen mødte op til Lægen og mente, at han havde Lungebetændelse. »Ja, ja, Andreasen, her er noget Hostesaft,« sagde Doktoren, og saa maatte Andreasen tøfle af. Naa, Hostesaften hjalp nu alligevel ikke, og Andreasen mødte atter op med sin Lungebetændelse. »Hvad er det nu med Dem, Andreasen?« sagde Doktoren. »Ja, det var jo denne Lungebetændelse, det maatte ganske bestemt være Lungebetændelse.« »Ja, ja, Andreasen, her er noget at smøre det med,« sagde Doktoren, og saa maatte Andreasen atter tøfle af. Saa var det imidlertid til Gymnastik, at Andreasen rev Snoren ned ved Højdespring. »Spring om!« kommanderede Brandfuldmægtig Müllertz. Andreasen sprang om og kom over, men gik derefter

hen til Brandfuldmægtigen og meldte: »Melder, Hr. Brandfuldmægtigen, at jeg har Lungebetændelse.« Saa blev Andreasen sendt til Lægen, og nu undersøgtes han saa vidt, at der konstateredes et brækket Ribben, hvilket medførte Fritagelse for Gymnastik i — fire Dage.

Andreasen kom senere til Adelgade som Fører for Stigen fra 1919 til 1928.

Efter Opførelsen af Østerbro Station flyttede Brandfuldmægtig Tersling til den nye Station, som Chef for denne, og Brandfuldmægtig Mülertz rykkede ind i Adelgade, hvor han residerede til 1904. Mülertz' virkede alene ved sin store og myndige Skikkelse beroligende paa ophidsede Gemytter paa et Brandsted. Engang rev en faldende Væg en Brandmand med sig ned gennem en Aabning i Gulvet, og da han godt blandet med Kalk og Puds og meget andet kom paa Benene igen, opdagede han, at bemeldte Væg havde revet hans ene Bukseben af. Lidt betuttet over den opstaaede Nøgenhed, siger han til Mülertz, der var kommet til: »Ja, der røg nok et Bukse-

ben.« »Ja, og Deres Nummer,« sagde Mülertz og pegede paa Skulderen, hvor han skulde bære sit Nummer. Ja, det, mente Brandmanden nu, havde manglet.

»Lige meget, sørg for, at det kommer paa,« sagde Mülertz ganske uberørt af den Tur, Manden havde faaet; Buksebenet var ganske underordnet, Nummeret langt vigtigere. Tabet af Buksebenet var et kedeligt Uheld, at møde uden Nummer en utilladelig Uorden.

Brandfuldmægtig Friis, der afløste Mülertz som Chef i Adelgade i 1904, forlod den allerede i 1905, og Brandfuldmægtig Lunn blev Chef fra 1905—07.

Lunn var en fantasifuld Mand, hvilket ikke mindst gav sig Udslag ved Øvelserne, der altid har spillet en stor Rolle i den daglige Tjeneste hele Sommeren igennem. Engang havde han ved Hjælp af Stationens Sengelad, — De ved dette Stillads, som Husmødrene i gamle Dage inden Nilfiskens Tid solede Sengetøj paa, og som Brandmændene forøvrigt den Dag i Dag hver Lørdag soler deres Madrasser paa, — naar det da er Sol, — og naar det da er tørt, og naar der da ikke er andet i Vejen, — hvad der meget ofte er, men ellers næsten hver Lørdag, — — altsaa engang havde Lunn ved Hjælp af et saadant Sengelad lavet en Indhegning henne foran Øvelsestaarnet. Saa rykkede Stationen ud til Øvelse. Sprøjteføreren mente, at Indhegningen forestillede en Forhave, og at det var hans Opgave at rejse Stigen hen over denne Forhave uden at komme ind i de bløde Rosenbede, hvor Stigen kunde vælte, og han fo'r altsaa paa med godt Mod. Men saa lød pludselig Lunns Stemme: »Hov, hov, det gaar skam ikke, det er ikke nogen Have, men et firetages Hus kan De vel nok se, og De maa ind i Gaarden med Stigen.«

Det var jo en anden Snak; naa, saa maatte Stigen bakses ind gennem en smal Aabning, der markerede en Passage mellem Husene, ind i Gaarden, hvor den skulde rejses, men dette viste sig ganske umuligt. Holdet asede og masede, men lige vidt kom de. »Det kan ikke lade sig gøre,« sagde Sprøjteføreren, men Fuldmægtigen mente Jo, og Holdet masede videre. Imidlertid maa Fuldmægtigen alligevel være kommet til den

Anskuelse, at Passagen dog var for snæver, for ubemærket, som han da mente, flyttede han Sengeladet lidt, og efter fortsatte Anstrengelser kom Stigen saa ind i Gaarden og fik de nødstedte reddet. »Kan De se, det lod sig gøre,« sagde Lunn til Sprøjteføreren.

»Ja, det kunde det jo,« indrømmede denne, »men saa vil

Ildløs paa Kultortvet.

Paul Fischer.

jeg gerne bede Hr. Brandfuldmægtigen om at tage med til Ildløs, hver Gang vi skal have Stigen ind i en Baggaard.«
 »Hvorfor det?«
 »Jo, for saa vil Hr. Brandfuldmægtigen nok være saa venlig at flytte en Gav, hvis Passagen er for smal,«
 og saa pegede han paa de Mærker, som Sengeladet havde sat i Jorden, inden det blev flyttet. Naah, den Smule, mente Lunn, nu ikke havde betydet noget.

Historien er egentlig meget karakteristisk for Lunn, for saa vidt som den er et Vidnesbyrd om, at Lunn til Tider kunde have sine egne, friske Metoder at tage Tingene paa; selv om han ikke i Praksis ligefrem flyttede Gavle. Der var saaledes ogsaa engang en Udrykning fra Brandstationen paa Frederikssundsvej, der under Lunn's Kommando blev noget ud

over det sædvanlige. Det var en af de Vintre, da man endnu havde virkelig Sne, at der blev alarmeret til en Brand ret langt fra Stationen. Det havde sneet gevaldigt, og alle Veje laa i Byens Yderkant dækket af et tykt Lag Sne, som voksede Time for Time. Lunn rykkede ud med sin Station, som det dengang var almindeligt, at Stationschefen gjorde det, men det varede ikke længe, før Stationsprøjten fik Vanskeligheder med at komme frem; den lave Vognkasse virkede som en Sneskuffe og taarnede den ene Drive højere end den anden op foran den arme Sprøjte, og hvor meget end Hestene halede, og Brandmændene sled, endte det dog med, at Sprøjten sad uhjælpelig fast. »Det er dog nederdrægtigt,« sagde Lunn, »men naar Sprøjten ikke kan komme frem, saa kan den ikke komme frem, og saa maa vi se at klare os uden den, saa den maa hellere vende om og se at komme hjem igen, mens det endnu er muligt.« Og saa gik det videre fremad med Tenderen, Stigen var forlængst over alle Bjerge. Tættere og tættere faldt Sneen, og lidt efter sad minsandten ogsaa Tenderen fast. Nu var gode Raad dyre, men Lunn gav ikke op. Hestene blev spændt fra og et ridende Slukningstog etableret; forsynet med Straalerør og Standrør til de underjordiske Brandhaner sad man op, mens et Bundt Slinger blev trukket efter slæbende i Sneen. Sikkert det mærkeligste Slukningstog i Brandkorpsets Historie. Men frem kom man, og det var ikke Lunn's Skyld, at det ikke fik praktisk Betydning, da et Hold fra en anden Station, der ikke havde været saa besværet af Sne, forlængst havde slukket Ilden; det var egentlig det mest ærgerlige.

Samme Aar som Brandfuldmægtig Lunn flyttede ind paa Stationen, blev Sprøjtefører Buch Sprøjtemester og flyttede til Hovedbrandstationen, medens Sprøjtefører Engelhardt rykkede ind i Adelgade.

Engelhardt havde ved den meget farlige Brand i Knabrostræde i 1900 med sit Hold reddet seks Kvinder i en meget farlig Situation; i 1910 modtog han Jubilæumsmedaljen for 25 Aars god Tjeneste i Korpset, og i 1920 blev han ved Brandkorpsets 50 Aars Jubilæum udnævnt til Dannebrogsmænd og dekoreredes endelig ved sit 40 Aars Jubilæum i 1925

med Fortjenstmedaljen i Sølv. Engelhardt afgik først 70 Aar gammel 1928, men døde allerede Aaret efter.

Den 23. Marts 1907 var Adelgade til en meget farlig Brand i Store Kongensgade Nr. 101. Sprøjten førtes af Sprøj-

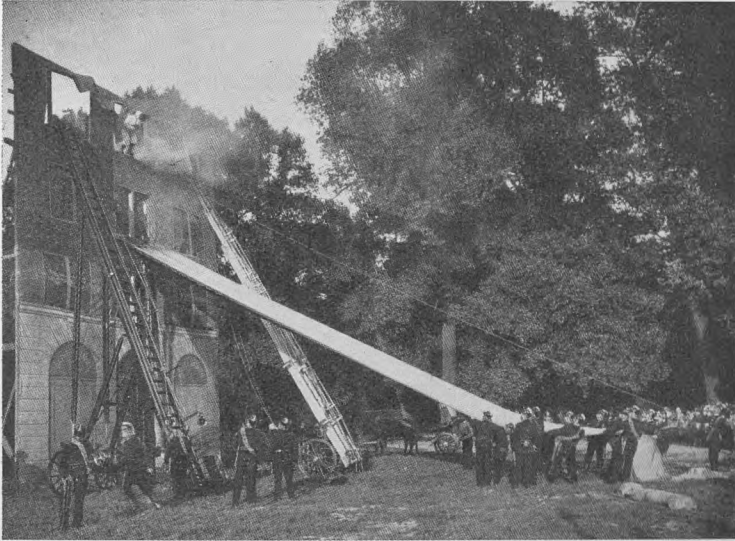
Storm Petersen.

tefører Mejnholdt, medens Stigen var under Kommando af Sprøjtefører S. G. Andersen og senere kom ogsaa Dampsprøjten under Sprøjtefører Valdemar Hansen. Stigen blev rejst til tredje Sal i Gaarden, hvor tre Mand fra en Luge reddedes halvt bevidstløse af Røgen, og inden man atter var naaet op, var der gaaet Ild i Toppen af Stigen, saa man først, efter at denne var slukket, atter kunde trænge ind i Bygningen, hvor man da lige inden for Lugen fandt to Mand, der var kvalt af Røgen. Imens havde Brandmand 131, Mortensen, atter med Raskhed hjulpet tre Mand ned fra anden Sal ved Hjælp af en forhaandenværende Stige.

Sprøjtefører Valdemar Hansen boede paa Brandstationen

i Adelgade lige til sin Afgang i 1911, hvorefter Telegrafmester Marius Laurits Christiansen flyttede ind.

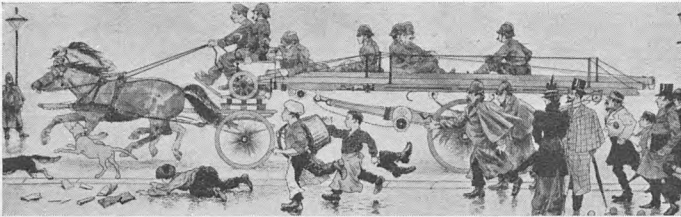
Redningsarbejdet er gerne en alvorlig Sag, og det er vist sjældent, at det gaar saa muntert til, som Storm Petersen skildrer det, selv om det er muligt, at der kan blive Kapløb om

at redde en smuk, ung Pige, der endnu er varm af Sengehalmen.

Men det er ikke alene Tegnerne, der omfatter Brandkorpset med Interesse, og dette mærkes særlig, naar Korpset holder Øvelser, om man saa maa sige for aabent Tæppe. Da Understøttelsesforeningen holdt Fest paa Rosenborg Eksercerplads med stor Brandopvisning den 30. April 1908, kunde den glæde sig ved et tusindtalligt Besøg og et Overskud i Kassen paa ca. 9000 Kroner, som i 1908 var mange Penge.

Det har alle Dage været en Æressag for en Station at komme først til Ildløs i Stationens eget Udrykningsdistrikt, og naar det drejer sig om Udrykning til en Brandalarm eller et Brandsted lige ved Grænsen, er det en fornøjelig Sport at komme først i Nabostationens Distrikt; derfor køres der tit meget stærkt for at komme først. I Hestenes Tid skulde det gaa

Paul Fischer.

stærkt med Forspændingen, og engang hændte det, at Hestene i Skydingen blev forbyttet, saaledes at den nærmer kom paa den fjerners Plads og omvendt. Der forlyder nu ikke noget om, at Kørselen kom til at lide derunder, men derimod blev det meget ubehageligt for Holdet, thi det fik til stor Fornøjelse for de andre Hold Forspændingsøvelse i et halvt Aar. Saa mente Føreren, at det kunde være nok, og spurgte Brandfuldmægtigen, om han nu ikke ogsaa mente, at det kunde være nok. »Jo,« svarede denne, »hvis de nu kunde huske at spænde rigtigt for.« Det mente Føreren jo nok.

I det hele taget er det de mærkeligste Ting, der kan hændes under Alarmeringen, men det er naturligt nok, for det skal jo gaa i en Fart.

Op a' Kanen, paa me' Støvlen,
her er ikke Tid til Vrøvlen,
paa me' Frakken, ud a' Døren,
saavidt mulig endnu førend
man endnu er vaagnet op,
der er Tempo i det Job!!

Paul Fischer.

Storm Petersen,

Det er f. Eks. hændt, at en i Farten har taget en Stol i Stedet for Frakken, men han opdagede det nu, da han skulde tage den paa; derimod er det notorisk, at en engang løb ned med Tæppet om sig, og da han var meget træt, mærkede han ikke noget, men faldt i Søvn paa Køretøjet. »Det er en, som de har samlet op,« mente Folk, men der er nu saa mange Mennesker, der har saa lidt Forstaaelse af, hvad der kan hænde for en træt Brandmand.

Men ogsaa Farten hen ad Gaden byder paa mange Oplevelser, ikke altid af de muntre, som da Stigen fra Adelgade ramlede sammen med en Sporvogn, og en Sprøjtefører røg hen ad Gaden til en lille Hjernerystelse, men dog undertiden paa muntre. Saadan gik det engang i strygende Fart hen ad Gaden; Sprøjten fulgte Sporvejssporet og gled hastigt og roligt frem. Pludselig ser man et Hjul, der ganske Solo løber hen ad Gaden. »Hov, hvad er det for et Hjul.« I det samme svinger Sprøjten ud af Sporet og ud over Brolægningen, og nu mærkede man paa Vognens Skrumplen, at det var Sprøjtes eget Hjul, der var løbet af; medens den kørte paa Sporvejssporet havde ingen mærket, at Vognbunden, der jo laa ganske lavt, var sunket ned paa Sporet og gledet videre paa dette. Dengang kom Holdet ikke først til Brandalarmen.

Fyrbøderen paa Dampsprøjten havde sin særlige lille Forlystelse, naar han havde en lang Hale af hujende Kasketdrengene paa Cykler efter Sprøjten; saa pirrede han op i Fyret, saa Gløderne fra Askefaldet i en lang Stribe faldt ned paa Gaden, hvor de trykkes op i Cyklaringene, og lidt efter hørte

man: Pissss, Pissss — punkteret. Det var maaske lidt ondskabsfuld, men de Høvle havde nok drillet ham.

Brandkorpsets Heste er et Kapitel for sig selv. Naturligvis vidste Hestene, hvad det betød, naar Klokkerne gik, selv om

de ikke alle var saa kloge som »Morten«, der, naar Telegrafisten raabte Adressen ud fra Vinduet paa første Sal, og det var til en af de offentlige Brandalarmer, straks satte i Gang og ganske utvivlsomt kendte den rigtige Vej til Alarmen; kun et Opløb paa Vejen kunde bringe den ud af Fatning, for saa troede den bestemt, at det maatte være derhenne, og saa var den næsten ikke til at faa paa andre Tanker.

Det var jo ikke søvnige Heste, Brandkorpsets, saadan som Sporvognshestene, og der var dem imellem, der havde al mulig Lyst til at gøre sig ud til Bens, naar de skulde ud, men ifølge Sagens Natur blev der gjort kort Proces med de genstridige; engang hændte det, at en Hest under Morgenrengøringen paa Hovedstationen tog sig en Udgangstur ud paa Vestre Boulevard, saa hele Mandskabet maatte ud at fange den; — om det er derfor, at Magistraten har opstillet »Hestebetvingeren« lige ud for Brandstationen, skal jeg lade være usagt, men det kunde se ud som en Tanke.

Brandstationen paa Frederikssundsvejen blev taget i Brug den 1. Juli 1907, og Brandfuldmægtig Lunn flyttede ud paa

den nye Station, medens Brandfuldmægtig Bentzon, en Søn af Vicebrandinspektøren overtog Adelgade.

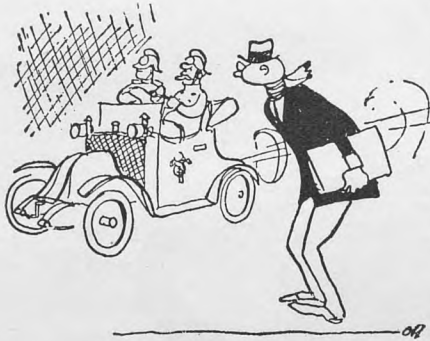
For Adelgade fik denne Begivenhed Betydning derved, at Vagtstyrken paa Stationen samtidig blev væsentlig formind-

sket, idet Dampsprøjten med sit Mandskab blev fjernet fra Adelgade, hvorved Stationen fremtidig kun kom til at raade over to Hold, Stige og Sprøjte. Samtidig blev der foretaget en Ombygning af Lejlighederne paa 3' og 4' Sal, saaledes at der kun blev to Lejligheder paa hver Etage i Stedet for tre; ogsaa Baghuset blev ombygget, saa der i det hele blev bedre Pladsforhold. Samtidig blev der anbragt en Ambulancevogn paa Stationen, saaledes at der stadig stampede 6 Heste i Stalden. Sprøjtefører Petersen, »Krigeren«, flyttede og afløstes af Maskinmester Duelund, der boede paa Stationen til 1916, hvor han afløstes af Maskinmester Oluf Holger Harald Rasmussen. Ved Brandkorpsets Overgang til Automobildrift fik Maskinmestrene, der særlig havde haft med Dampsprøjterne at gøre, Tilsyn med de nye Motorkøretøjer.

Netop Aaret 1907 indvarslede den nye Tid, idet Brandkorpset dette Aar anskaffede det første Automobil til Brug for den vagthavende Brandfuldmægtig. Dette historiske Køretøj er desværre gaaet al Kødets Gang og staar ikke, som det burde, paa Brandvæsenets Museum. Nu lever kun Mindet om

det i ældre Brandinspektørens Erindring, men efter de Historier, der nu og da fortælles om dette Køretøj, maa det have været ligefrem spændende at køre med det, idet man øjensynlig aldrig vidste, naar det gik i Staa, saa man maatte se sig om

efter en Droske, og det fortælles endda, at naar det først var gaaet i Staa, kunde det kun køre hjem i Bakgear.

I 1907 ændredes ogsaa Vagtturnus, der hidtil havde været saaledes, at en Brandmand var to Døgn paa Vagt og saa havde et Døgn fri, medens

det nu blev saaledes, at Vagten blev paa eet Døgn og saa eet Døgn fri, hvilket jo var en væsentlig Forbedring. Dog havde den nye Vagtordning en sørgelig Mangel derved, at den lagde afgørende Hindringer i Vejen for Brandkorpsets Sangforening, der som Følge af disse maatte lægge op, da det blev umuligt at samle dens Medlemmer, og Sangforeningens mange glade Sammenkomster, Udflugter og Fester er nu kun Minder om svundne, glade Stunder.

Brandmandssang.

Brandmænd, Brandmænd, stram jer op,
 nu brænder Hytten;
 vor Kaptajn har sagt sit Ord,
 Hurra, nu gaar det løs.
 Nu, Kammerat, nu skal vi prøve,
 nu, Kammerat, nu gælder det en Dyst,
 vor værste Fjende gaar vi kækt i Møde,
 vi gaar til Kamp mod Ild af Pligt og Lyst.

Men skulde en af os i Kampen blegne,
 og skulde en for Luen faa sin Død,
 vi har en Bøn, en Bøn for vore egne.

Oh, lad dem ikke mangle Brød.
 Nu, Kammerat, nu skal vi prøve,
 nu, Kammerat, nu gælder det en Dyst,
 vor værste Fjende gaar vi kækt i Møde,
 vi gaar til Kamp mod Ild af Pligt og Lyst.*)

Brandkorpsets »grand old man«, Brandinspektør, Oberst Meyer, eller blot »Obersten«, som han i daglig Tale kaldtes, tog i 1909 sin Afsked. Ved en Parade under den gamle Tids festlige Former overgav han Kommandoen til sin Efterfølger, og Brandmændene hyldede om Aftenen deres gamle Chef med et Fakkeltog, som Udtryk for den Agtelse og Hengivenhed, de nærrede for ham, der i sine Tanker som i Tale altid havde kaldt dem sine Børn, der nok skulde holdes strengt, men hvis Vel han dog altid havde haft for Øje.

Ved en Brand i 1906 i et stort Pakhus paa Østmolen i Frihavnen begyndte et Lager af smaa Kulsyrepatroner at eksplodere, og da man ikke vidste, hvad det var, antog man det for et Lager af Ammunition og kaldte Styrken tilbage.

Oberst Meyer kaldte bekymret: »Kom tilbage, Børn, kom tilbage, jeg vil ikke have jer skudt.«

Solens Ildskær festligt gløder,
 og vi Brandmænd glade møder,
 denne Stund staar højt i Rang;
 Chefen træder fra sit Kammer,
 og hvor Dagen staar i Flammer,
 hilses han af Folkets Sang.

Vi har nok af store Minder,
 stolte Huse, stærke Tinder
 saa vi staa i Flammeskær;
 modigt stormer Brandmandsskaren,
 og hvor aller størst var Faren,
 gik vor kække Brandchef nær.

*) Brandmandssang tilegnet Kjøbenhavns Brandkorps. Tekst og Musik af Musikdirektør Carl Møller, Aarhus.

Tag den bedste Tak, vi ejer
 paa din Festdag, Oberst Meyer,
 lev os end i mange Aar;
 vore Hjærter for dig gløde,
 Sangen bølger Dig i Møde
 i den unge, danske Vaar.

A. C. Meier.

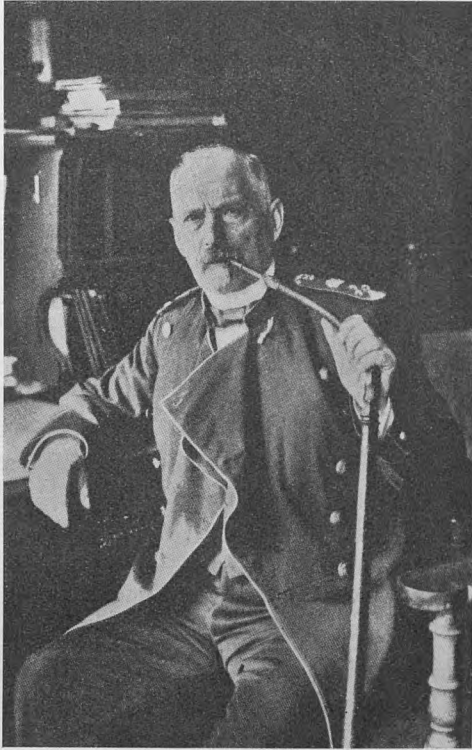
Brandinspektør Meyers Afgang blev skelsættende i Brandkorpsets saavel ydre som indre Liv. I det ydre ved at Spørgsmaalet om Automobilisering af Materiellet dukkede op, og i de følgende Aar gennem forskellige Stadier ganske ændrede Billedet af Korpsets Virke. Indtil da var Udrykningen præget af de galopperende Heste, af Klokkernes Klemten og Dampsprøjternes maleriske Fart med Røg og Gnister ud af Skorstenen; gradvis har dette ændret sig til nu, hvor Slukningstøget kun kendes paa de truttende Horn, medens de svære, røde Vogne dristigt suser gennem den vigende Færdsel og der ved taler til Beskueren.

Men i endnu højere Grad blev Oberst Meyers Afgang skelsættende i Brandkorpsets indre Liv. En ny mere demokratisk Tid var paa Trapperne og krævede sine Reformers gennemførelse. Den gamle, militære Aand stedtes til Hvile og afløstes efter en kortere Dødskamp af en ny Tids, men ihvorvel denne paa mange Maader var ny, kan man dog godt sige, at den gamle Tids Aand, den rette Brandmandsaand, stadig uanfægtet levede videre; kun maa man nu og da knuse en stille Taare over, at der ikke mere gives Lejligheder, hvor Korpset samles under den gamle Fane, Samlingstegnet, Symbolet for Korpsets Kamp, Fanen, der nu kun drages frem, naar de gamle Kæmper stedes til Hvile.

Hvorfor samles Korpset ikke mere til Fest under Fanen, hvorfor gør Kammeraterne ikke Hønnør for de gamle, veltjente Fæller, der ved 25 Aars Tjeneste erhverver Jubilæumsmedaljen for god Tjeneste? Officererne sænker gerne den Sabel, de bærer som et symbolsk Tegn paa, at de gør Tjeneste i

et Kampkorps, til deres Ære. Nu sker Tildelingen af Jubilæumsmedaljen paa Chefens Kontor for lukkede Døre.

Livet er i sin Rastløshed nu om Stunder saa enstonigt, at

Brandinspektør, Oberst Deodatus Fredericus Sixtus Meyer.

der vel var Grund til at overveje, om ikke Tiden her har skudt noget til Side, som for Korpsfølelsen og Kammeratskabet var en Værdi, som det var værd at drage frem til nyt Liv.

Brandkorpset kom i 1910 ud for en meget vanskelig Opgave, idet der opstod Brand i Petroleumsdamperen »Standard«, der laa i Havnen ved Refshaleøen med 4000 Tons Petroleum. Hvad der kunde være sket, om Skibet var sprængt ved de

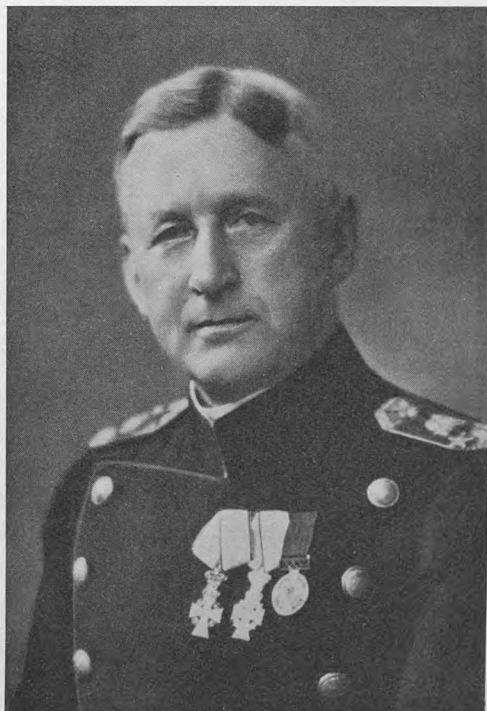
hæftige Eksplosioner, der fra Tid til anden rystede det, er ikke godt at sige, men muligt kunde den paa Vandet flydende og brændende Petroleum have tændt viden om. Man havde dengang ikke Skum, der kunde kvæle en saadan Brand, man havde ikke anden Udvej end at prøve at drukne den, og det lykkedes da ogsaa, lige inden Skibet skulde til at synke.

Brandinspektør Friis, der var vagthavende, havde Hænderne fulde og Ansvaret for, at det rigtige blev foretaget, og han havde saa travlt, at han slet ikke havde Tanke for sin sædvanlige Passion — at fotografere, — men bedst, som Branden var paa sit højeste, og Eksplosionerne gjorde det uvist, om det vilde gaa, og medens der endnu var Grund til at frygte, at man hvert Øjeblik kunde faa i det mindste en Del af Skibet i Hovedet, bemærker Brandinspektør Wissing ganske tørt: »Skal vi ikke hente Kameraet?« Historien er ganske karakteristisk baade for Friis og Wissing. Friis, der bærer Ansvaret, glemmer ganske sin sædvanlige Passion, medens Wissing, der ganske vist ikke er tynget af noget Ansvar, men dog, som alle de andre, kan vente at faa lidt af Skibet i Hovedet, koldblodigt bemærker: »Skal vi ikke hente Kameraet?« Og Bemærkningen falder nøje i Traad med hans Svar, da han efter sin første Brand blev spurgt om, hvad han tænkte, da han kørte ud til denne. »Jo, da jeg saa et mægtigt Brandskær, tænkte jeg, — saah, — der bliver en nederdrægtig lang Rapport at skrive.«

For Tilskuerne er en Ildebrand sædvanlig et storslaaet Skuespil, men for Brandmændene er det oftest et baade farefuldt og anstrengende Arbejde, derom taler Brandkorpsets Journaler deres tydelige Sprog, naar de fortæller om tilskadekomne eller røgforgiftede Brandmænd, som det hyppig sker ved en større Brand, men om mangan, haard Tørn staar der ofte intet, og om de talrige Gangé, hvor det paa et hængende Haar kunde være gaaet galt, bevarer kun Brandmanden selv en sød Erindring.

Naar det har gaaet haardt til inde ved Ilden, hvor Huden bliver stram af Heden, og Luften er tyk af Røg og Damp — altsaa ligesom paa Kolberger Heide, — og Klæderne er gennemblødte af det sivende Vand, kan Luften udenfor synes is-

nende selv paa en varm Sommerdag endsige da en kold Vintemat, som under Branden i Helsingørgades Sukkerhus den 4. Februar 1912, hvor det frøs 20 Grader.

Brandchef Anders Emil Friis.

Denne Brand, der vel nok maa betegnes, som den største Brand København har oplevet i dette Aarhundrede, satte Brandkorpset paa en alvorlig Prøve. Brandinspektør Friis var vagthavende og havde netop afsluttet en ualmindelig travl Dag, hvor der fra Klokken 8 om Morgenen til Klokken 12 Nat havde været ikke mindre end 16 Alarmeringer, og saa Klokken lidt over 2 om Morgenen kom som Rosinen i Pølseenden Branden i Sukkerhuset.

Adelgades Stigehold reddede under Sprøjtefører Söderlund

i allersidste Øjeblik en Arbejder ud af et lille Jernvindue, hvis Jernsprosser Brandmand 141 Johansen først maatte sprænge. Imens sled Sprøjteholdet under Sprøjtefører Christiansen med Slangerne. En Væg væltede, og Straalemesteren, Edward Hansen, der vilde redde sin Slange og sit Straalerør, undgik kun lige at blive knust. Slangen, som han halede i af alle Kræfter, blev klippet over som en Sytraad lige bag ved ham, saa at han styrtede til Jorden, mens Brokker og Kalk røg ham om Ørerne. Efter et lille Pust gik han paa'en igen. »Vi kan ikke holde den,« lød det bestandig til den ledende. »Den skal holdes,« var Friis' korte og knappe Befaling, og den blev holdt, til der kom Assistance. Orlogsværftet mødte med sin Dampsprøjte og 30 Mand, og Garnisonen hjalp til saavel paa Brandstedet som ved at besætte Brandstationerne, der næsten var helt raseret for saavel Mandskab som Materiel. Til alt Held syntes det, som om den Brandepidemi, der havde hersket den foregaaende Dag, udlod sig gennem Branden i Sukkerhuset, i alle Fald var det saa heldigt, at der ikke opstod andre Brande i Løbet af Natten, og først Kl. 10 næste Formiddag tog Epidemien atter fat med 13 Alarmeringer i Løbet af Dagen.

Det var sikkert den voldsomme Frost, der foranledigede de mange Brande, og paa Brandstedet var Frostens til meget stor Ulempe, idet Slangerne frøs til, naar der et Øjeblik blev lukket for Vandet for at skifte Angrebssted.

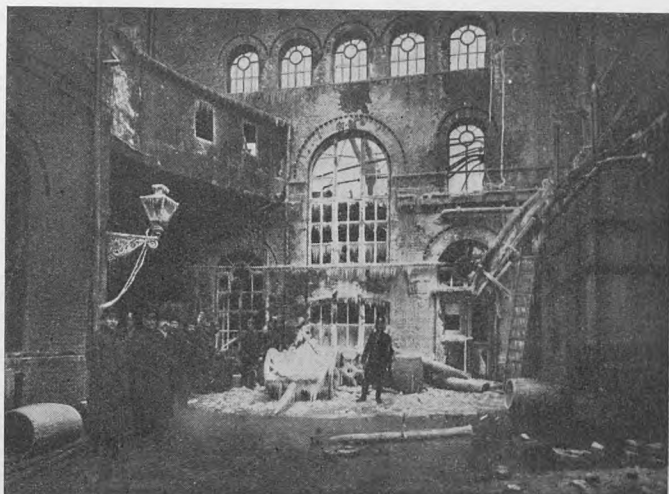
Ogsaa Straalerørene frøs til, blot der blev lukket for Vandet et lille Øjeblik, — og hvad saa, — ja, hvad saa, saa maatte de tøes op, men hvordan?

Som Madam Mangor siger: »Man tager et Sølvfad.....« her altsaa: »Man tager et Gasapparat.....« og et Sted var der netop et Gasapparat, altsaa frem med Tændstikkerne, men saa kom der ingen Gas, saare naturligt, for der var Gasautomat, altsaa frem med en Tiøre, men hvem har en Tiøre i Udrykningsbukserne, dog det var jo først paa Maaneden, og der fandtes virkelig en saadan Krøsus.

Gassen kom, Straalerøret blev tøet op, og saa gik man paa igen. Man ser heraf, hvor betydningsfuldt det er, at Brandmændene er saa godt lønnet, at de altid kan have en Tiøre

paa Lommen — ogsaa sidst paa Maaneden, og det er sikkert i Forstaaelse heraf, at Rigsdagen i Brandloven fastsatte, at Brandkorpsets Lønforhold skal være fastsat ved et Regulativ, der skal approberes af Justitsministeriet.

Slukningsarbejdet ved denne store Brand blev fra først

Branden i Sukkerhuset.

af ledet af Brandinspektør Anders Friis, der var vagthavende, og selv om senere Korpsets Chef overtog Overledelsen, gaar man vist næppe denne for nær, naar man tilskriver Friis's Indsats en væsentlig Aarsag til, at Branden ikke fik Tag i den omliggende tætte Bebyggelse, og Friis hædredes da ogsaa ved kort efter at blive udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Sprøjtefører Frants Peter Georg Søderlund, der ved Branden saa dygtigt og resolut havde ledet sit Holds Arbejde, havde allerede flere Gange udmærket sig. Efter en Brand i Store Kongensgade i 1905 blev han fremhævet i Korpsbefalingen, og efter denne Brand udtalte Brandchef Liisberg i Korpsbefalingen efter en almindelig Ros til hele Korpset:

..... »Der skal yderligere udtales Korpsets særlige Glæde over, at det lykkedes Sprøjtefører Søderlund og Brandmand

149 Johansen ved hurtig og uforfærdet Optræden at redde et Menneskeliv.«

Søderlund, der tillige kort efter hædredes med Dannebrogskorset, gjorde i mange Aar (1907—1914) Tjeneste paa Brandstationen i Adelgade, og var som Fører for Stigen fra denne med ved Jerusalemkirkens Brand i 1914. Kirkebrande er ret sjældne, men til Gengæld farlige, naar Ilden trænger op i de høje Taarne eller opstaar deroppe, hvor Slukningsarbejdet er vanskeligt. Slangeudlægningen tager Tid paa Grund af de mange Trapper, som Slangerne skal føres op ad, og imedens faar Ilden Tid til at vinde frem. Dertil kommer Faren for, at Spiret kan styrte ned og knuse det arbejdende Brandmandskab. Ved Branden i 1728 styrtede Nicolai Spir ned og antændte de omliggende Gaarde, saa Branden bredte sig med rivende Hast. Paa samme Maade gik det ved Frue Kirkes Brand under Bombardementet i 1807. Ved Jerusalemkirkens Brand faldt Taarnet ind i Kirken, og Branden begrænsedes heldigt til denne. Sprøjten fra Adelgade førtes ved denne Brand af Sprøjtefører Hørby, der ogsaa i mange Aar (1911—34) gjorde Tjeneste i Adelgade.

Senere har Brandkorpset med Held bekæmpet en Brand i Sct. Johannes Kirkens Spir i 1933. Det raske Slukningsarbejde, der først lededes af den vagthavende Brandinspektør, Borup, senere af Brandchef Friis, begrænsede her Branden til Spiret, saaledes at selve Kirken skaanedes.

Brandinspektør Wissing afløste i 1913 Bentzon som Chef i Adelgade, idet Bentzon rykkede ud paa Tomsgaarden og samtidig overtog Brandtelegrafens, som det senere viste sig for henvend 23 Aar.

Brandtelegrafens Betydning for den almindelige Alarmering af Brandkorpset maa jo siges gennem Aarene at være i nogen Grad aftaget. Medens omkring 1890 ca. 90 % af alle Alarmeringer skete gennem Brandalarmerne, sker nu kun ca. 10 % ad denne Vej, medens de 90 % sker pr. Telefon; alligevel har Brandalarmerne stadig Betydning særlig for Alarmeringen om Natten, hvor det kan være vanskeligt at komme til en Telefon. En særlig Forlystelse har Brandalarmerne været for

Københavnerne Nytaarsaften, hvor det en Tid var en yndet Fornøjelse i Forbindelse med de almindelige Nytaarsløjer at alarmere Brandkorpset Gang paa Gang, saa man til sidst maatte sætte de mest udsatte Alarmer ud af Funktion. For den vagthavende Brandinspektør kunde det blive en meget broget Aften; Sprøjterne med de prustende Heste skulde Folk nok komme af Vejen for, men Inspektørens lille Bil holdt man fast i, saa den daarligt kunde starte igen, medens Skruptuder og Kanonslag blev kastet ind i Vognen og sprang mellem Benene paa Brandinspektøren, saa han maatte være glad ved sine lange, tykke Støvler.

Verdenskrigen standsede den paatænkte Automobilisering af Brandkorpsets Materiel, og Luftangreb med Brandbomber var noget, man ikke regnede med endnu, saa Krigen fik for saa vidt ikke større Betydning for Brandkorpset.

I 1915 opstod der en stor Brand i Hotel d'Angleterre, og ogsaa den gav Brandkorpset saa meget at bestille, at der maatte tilkaldes Hjælp fra Garnisonen. Hotelbrande er altid farlige, idet Hoteller ved deres lange Gange med Værelser, der er uden Forbindelse med hverandre, kan frembyde særlig vanskelige Redningsforhold, naar Gangene fyldes med Røg, der spærrer Hotellets Gæster inde maaske endda sovende i de enkelte Værelser, til hvilke der da maa trænges frem til hvert eneste et, som maa grundigt undersøges. I denne Henseende forløb Branden nu meget godt, og Gæsterne kom ned i god Tid, men Bygningens Konstruktion, der kunde minde om Christiansborg Slots med Hulrum mellem Etagerne, vanskeliggjorde Slukningsarbejdet. Adelgades Sprøjte mødte ligesom ved Sukkerhusbranden under Kommando af Sprøjtefører Christiansen, medens Stigen mødte under Sprøjtefører Sørensen; ligesom ved Sukkerhusbranden var det Frostvej, og selv om det ikke frøs 20 Grader, blev det dog en baade langvarig og haard Tørn.

Medens Branden i d'Angleterre, trods det at det var et Hotel, kun bevirkede materiel Skade, var Branden den 29. Oktober det følgende Aar i Vognmagergade Nr. 5 anderledes farlig. Adelgade mødte under Sprøjteførerne Hørbye og Juel-

Nielsen, hvis Navne, selv om de ikke har boet paa Stationen, altid vil være knyttet til denne, idet de begge gennem en lang Aarrække har gjort Tjeneste paa den, som Førere for henholdsvis Sprøjte og Stige. Juel-Nielsen tog en Kone og tre Børn ned ad Stigen fra 3' Sal, og flere Personer blev i sidste Øjeblik reddet ned ad den brændende Trappe. I det hele blev der bragt tolv Personer ud af Bygningen, og af disse maatte otte paa Hospitalet, hvor to døde som Følge af Røgforgiftning. Naar man erindrer, at Indtrængen den Gang maatte ske uden nogen Art af Røgbeskyttelse, forstaar man ret Vanskeligheden ved et saa omfattende Redningsarbejde.

Men Brandmændene er som bekendt Sønner af Brandfar'en, som de nok nærer sønlig Ærbødighed for, men ved den nære Omgang ikke mere frygter.

Brandkorpset modtages næsten altid med Velvilje, naar det møder frem, og det er vel naturligt, for det kommer jo for at hjælpe, naar alle ens gode Sager er i Fare, for ikke at tale om de Tilfælde, hvor man selv er paa Vej til at brænde inde; men ogsaa hvis man falder og brækker et Ben eller noget andet udstaaende, kommer de flinke Brandmænd og samler en op tilmed ganske gratis selv i disse Tider, hvor ellers alt er saa dyrt. Sporvejsdirektøren var engang helt grøn af Misundelse paa dette Brandvæsen, Herregud, han kunde da ikke faa en Sporvogn gennem hver eneste Gade med Stoppested ved hver Gadedør, saadan som man helst vil have det. — Naah, Sporvejsdirektøren er nu kommet helt godt efter det med Populariteten, undtagen maaske netop indenfor Automobilkredse. Dog, Brandkorpset, det er nu mere i Pagt med det rigtige Københavnerhumør, der tager Livets Genvordigheder fra den gemytlige Side. Denne Popularitet sætter Korpset en Ære i at gøre sig fortjent til, og samtidig har den sin store Betydning ved paa mange Maader at lette Arbejdet. Det er naturligt, at Byens Borgere med Interesse følger dette Arbejde — Arbejdet paa at værne denne Stad med dens mange skønne, gamle Bygninger, denne By, som enhver ægte Københavner lige fra den højeste til den laveste — fra Kongen selv til den lille Mælkedreng — elsker af hele sit Hjerte.

Lige fra den Tid, København fra at være Bispernes By gik over i Kongens Eje — blev Kongens København, — har Kongen smykket den saa rigt, at det er saare naturligt, at den

Eckersberg

Lahde

kom til at staa hans Hjerte nær, og nu, hvor Byen ikke mere alene er Kongens, men hele Landets, tør man vel sige, at den trods de smaa Rivninger i det daglige Samliv omfattes med Stolthed af det hele Land. At Borgerne selv altid har elsket den og er stolte af dens Skønhed, er intet at rose dem for, men at de i Farens Stund uden Skæven til egen Fordel har vist sig deres Konges og Folkets Tillid værdig, har Københavnerne Lov til at tænke paa med Stolthed, og da Frederik den

Tredie besluttede sig til »hellere at dø i sin Rede«, vidste han sikkert, at Københavnerne ikke vilde lade ham dø i Ensomhed.

Under Københavns Belejring viste Borgerne, at de nok kunde ordne et lille Bombardement, som paa sin Vis var lige saa farligt som et moderne Luftbombardement, fyldt som Lofterne var med Hø og Halm, medens Vandforsyningen var meget mangelfuld, og Husene meget brandfarlige.

Ogsaa i 1807 præsterede Brandkorpset et prægtigt Stykke Arbejde, og Byens Overgivelse kunde ikke begrundes med, at den vilde brænde helt af. Efter tre Nætter, hvor der hver Nat var nedkastet omkring 4000 Projektiler, var der brændt og ødelagt, hvad der vel kunde brænde, men det var først den sidste Nat, at det gik rigtig galt, da nemlig Borgerne i den nordvestlige Del af Staden havde forladt denne og ladet deres Huse uden Opsyn; da kunde naturligt Brandkorpset ikke magte Opgaven, fordi de mange, smaa Brande, som kunde være slukket af en behjertet Mand i deres Opkomst, nu fik Lov at udvikle sig, til Brandkorpset maatte tage sig af dem. 40 000 Bomber eller Brandraketter over den lille, indre By svarer til saadan noget som 200 000 over det nuværende København, og det kræver dog en betydelig Lufteskadre at føre frem —, og det klarede man altsaa i 1807 den første og anden Nat, og nu er Vandforsyning, Sprøjter og Bygninger dog meget mere modstandsdygtige. Og Brandkorpset, det skal nok nu som før gøre sin Indsats, saa vil Borgerne sætte noget ind paa at værne Staden mod Luftangreb, skal Brandkorpset ikke svigte.

Det indprentes altid Brandmændene, at de skal spare paa Vandet — ikke saa meget af Hensyn til Vanddirektøren, — for hvad der skal til, det skal til selv ved Sommertid. Næh, det er mere af Hensyn til den saakaldte Vandskade, der skal spares, for den kan let blive større end Brandskaden.

At Vandet ikke alene kan bevirke Vandskade, men til Tider endog kan bevirke Brandskade lyder som et Paradox, men er dog den skære Sandhed, saa der er Tider, hvor Brandmanden maa være kneben for ikke at sige fedtet med Vandet.

Dette var saaledes Tilfældet ved en Brand i 1917 i Damperen »Prunelle«, der var lastet med Kalciumkarbid, som ud-

vikler den brændbare Gas »Acetylen«, naar der kommer Vand til, saaledes at Vand altsaa langt fra at slukke Branden kun gør den meget værre. Heldigvis er en saadan Brand ikke helt almindelig, men som der staar paa Brandvæsenets Fane:

»Næst Gud med Flid, Kunst og Wand
Ildens Kræfter dempes kan.«

I dette Tilfælde blev det Kunsten og Fliden, der gjorde Udslaget; Kunsten blev til Sand, som blev strøet paa med Flid, til Ilden var kvalt — saare simpelt, naar man bare har Sandet, og Fliden er ved Haanden. Flid hører med til enhver Brandmands Udrustning, som han faar udleveret ved sin Indtræden i Korpset, derimod ikke Sand, og har han noget af dette i Ørerne, skal det nok blive pillet ud. Til alt Held var der en Sandhandler i Nærheden, altsaa ikke en af de smaa med »Sand! Sand! Gulvsand!« Men en af de rigtig store, der har det i Læssevis, ja endog i Jernbanevognevis, saadan som det i dette Tilfælde maatte til. Da Brandmændene kom hjem, følte de det, som om de havde været paa Sommerferie — Sand i Støvlerne, Sand i Lommerne, muligt endog Sand i Ørerne. Det var en meget mærkelig Ildebrand!

I 1917 blev Brandinspektør Povl Vinding Chef for Brandstationen i Adelgade, hvor han residerede i henved 12 Aar, til han afløstes af Borup, der efter lidt over et Aars Forløb i 1931 afløstes af Kaptajn Lindhard. De skiftende Chefer har saa godt som alle med Kærlighed hæget om de faa grønne Træer og Buske, der i Gaardspladsens Yderkanter har udgjort Stationens lille »Have«. Kaptajn Bentzon plantede et Kastanietræ ved Skellet til Nr. 113, og Vinding plantede et i den modsatte Side. Bentzons Træ er nu saa højt og stort, at det naar helt op til tredie Sal, men Vindings, der ogsaa havde vokset sig højt og stort, maatte desværre falde for Øksen, da der i 1932 byggedes en Forbindelsesbro mellem For- og Baghus. Senere har Lindhard søgt at bøde paa dette Tab ved at plante Raadhusvin ved Forhusets Mur, og alt tyder paa, at denne snart vil dække den kolde, graa Murflade, og derved give den lille Gaard, der i lune Sommeraftener er et yndet

Opholdssted, et Pust af Friskhed, saa Opholdet paa Gaardens Bænke ved en Aftencigar for Tilskuerne ved Badmingtonspillet kan blive helt oplivende.

Adelgades Brandstation var den første Station, hvor man begyndte at spille Badmington, der nu dyrkes med Iver paa flere Brandstationer. Til at begynde med gik Spillet ikke saa godt paa Gaardens toppede Brosten, men nu, hvor denne er asfalteret, har Stationen en udmærket Friluftsbane, hvor Spillet med Iver dyrkes, naar Vejret er til det.

Fra Gaarden mod Nord sender et stort Elmetræ sine Grene ind over den nye Bro, og Fuglenes muntre Kvidren sammen med de dybe Klange fra Sct. Pauls og Marmorkirkens Klokker hører stadig med til Sommeraftenens Toner i den gamle Brandstations Gaard. Undertiden kan Idyllen brydes af en Ugle, der kommer paa Besøg fra Kongens Have eller fra Kirke-taarnet, og saa hører man straks Uro og Skrigen fra de grønne Grene, til Fredsforstyrrelsen atter er søgt bort eller jaget bort af Brandmændene.

Der gaar ikke Røg af en Brand uden, der er Ild, siger et gammelt Ord, men Brandmanden maa sande, at der kan gaa en forbandet Røg selv af en meget lille Ild, og jeg maa for min Part tilstaa, at noget af det, der i Begyndelsen under min Tjeneste som Brandmand forbløffede mig mest, var hvilken utrolig Mængde Røg, der kunde komme af næsten ingenting.

Det var mit allerførste Indtryk, da jeg en Juleformiddag som vagthavende Brandinspektør rykkede ud til min første Ildløs; jeg havde lige faaet sat Kniven i en varm Kotelet, da Klokkerne gik, og vi maatte af Sted. Der var Ild i en Lejlighed, Røgen stod ud af et aabent Vindue, men der var ingen hjemme, — man var formodentlig ude til Frokost hos Bedstefar, — saa vi maatte tage lidt haardt paa Døren for at komme ind. Naa, Døren kom op, og en tyk Røg slog os i Møde, saa vi maatte krybe frem langs Gulvet; jeg kunde hverken se det ene eller det andet, men Sprøjteføreren fandt Ilden og fik den slukket ved Haandsprøjtten; Vinduerne kom op, og lidt efter kunde vi overskue Valpladsen og Ødelæggelsens Vederstyggelighed —, og hvad var der saa sket? En sølle Divan var

kommet for nær til den varme Kakkellovn, der skulde sørge for, at der var varmt og hyggeligt, naar man kom hjem, — jo vist saa, der var ogsaa hyggeligt, — Divanen var brændt i den ene Ende, det var det hele, men sikken en Røg og sikken et Svineri.

Og sidenhen har jeg oplevet »Ildløs«, hvor kun Stegen var brændt paa, mens Mor var i Byen et lille Ærinde, og der var ogsaa Røg i Køkkenet, som ikke kunde have været tættere, selv om Fatter havde været hjemme.

Man havde jo nok Røghjelmene, Kønigs Røghjelm, men den brugte man ikke til den Slags Smaating. Ved en Brand i Gothersgade, hvor der var gevaldig Blus paa, trængte en Straalemester frem med Røghjelm paa, men pludselig slog Flammerne saa voldsomt frem imod ham, at han blev forbrændt paa Hænder og Skuldre og kun med Nød og næppe kom tilbage ved en Kammerats Hjælp. Men disse gamle Røghjelme, der stammer helt tilbage fra 1870, har nu mange Gange været til stor Nytte, blandt andet ved den trælastede Dampner »Nordland«s Brand ved Refshaleøen i Juli 1908, hvor Røghjelmene fik en udstrakt Anvendelse.

Teaterbrande er med Grund meget frygtede, og selv om vi ikke herhjemme har haft nogen Teaterbrand, der har krævet Menneskeliv, siden den frygtelige Brand i Operahuset 1689, ved hvilken over 200 Mennesker af Landets bedste Familier omkom, har vi dog talrige Gange haft Brande i Teatrene ogsaa under selve Forestillingerne. Cirkus brændte i 1914, og Branden var saa voldsom, at Gnisterne regnede ned i Gaarden paa Hovedbrandstationen, der dog ligger 450 m derfra. I 1920 forefaldt der en alvorlig Scenebrand paa Scalateatret, og saa voldsom og pludselig var Branden, at Flammerne slog op gennem Taget, da den vagthavende Brandinspektør kørte ud fra Hovedbrandstationen. Men lige saa hurtigt og voldsomt, den udbrød, blev den slaaet ned af den tilstedeværende Brandvagt ved Overrislingsanlægget, saaledes at Branden var slukket, da den vagthavende Brandinspektør kom til Stede maa-ske et Minut efter.

Branden beviste saaledes eftertrykkeligt Værdien af den

Brandvagt, som Brandkorpset udsætter i ethvert Teater under Forestillingerne. Publikum, der fyldte Teatret, anede næppe, hvor nær der kunde være sket en Katastrofe af uanet Omfang, saafremt ikke de tagne Sikringsforanstaltninger havde virket tilfredsstillende.

Den 29. December 1920 brændte det i Det kongelige Teater, kort efter at Publikum havde forladt dette, og til trods for, at der straks blev slaaet Alarm, stod høje Flammer ud af Vinduerne, da Brandvæsenet ankom, men man var dog snart Herre over Ilden. De Brande i Teatrene, der kommer til Publikums Kundskab, er kun en ringe Del af de mange Smaabrande, der gennem Aarene forefalder i disse. Der er næsten ikke en eneste Sæson, uden at Brandvagten slukker et eller flere af disse smaa Tilløb, der, saafremt der ikke blev grebet øjeblikkeligt ind, kunde faa skæbnesvangre Følger. Fra Filmen og Revuerne kender jo alle den rare,

venlige Brandmand, med hvem der hyppig spørges, og hvis Tilstedeværelse de færreste forstaar Nødvendigheden af. Men selv om hans Øje vel nok hyppig fængsles af Scenens Begivenheder, saa muligt ogsaa Konen derhjemme frygter »Scenens Farer«, saa er han dog stadig Brandmanden, der sporer den mindste Anelse af Røg, og som straks er opmærksom, naar der tændes Cigaretter og lignende paa Scenen, eller paa anden Maade foretages noget, der kan betyde en Fare for Brand. Ved et grønlandsk Stykke paa Det kongelige Teater sad saaledes »Grønlænderkonerne« og røg Pibe, og fra en af disse faldt en Glød ned og tændte i et Telt paa Scenen. Brandmanden lugtede straks Luntten og smuttede fra Kullisen om bag Teltet og kravlede ind i dette, hvor han kvalte

de ulmende Gløder med Teltdugen og de bare Næver. Saa maatte han ganske vist blive inde i Teltet til Tæppet faldt, for selv om han lykkelig var kommet ind i Teltet uden at vække Opsigt, skønt han maatte passere nogle Meter aaben Scene,

Ungermann.

var det dog ikke sikkert, at det vilde gaa paa Tilbagevejen. Naa, han sad jo ogsaa meget godt derinde — maaske med en lille Grønlænderpige, — hvem ved? Scenens Farer!

Men Scenen rummer ogsaa Farer for Scenens Børn, man tænke blot paa den frygtelige Ulykke paa Folketeatret i 1892, da der gik Ild i de lette Gevandter paa to Statistinder, som blev saa slemt forbrændt, at de senere afgik ved Døden. Nu har Brandmanden et Brandtæppe, hvormed han hurtig kan slukke saadan ydre, jordisk Ild; den indre, hellige Ild, som Skuespillere helst skal være besjælet af, maa han jo ikke saa gerne slukke; derimod maa han vel slukke den mere jordiske Ild, som særlig Skuespillere og Skuespillerinder indbyrdes skal

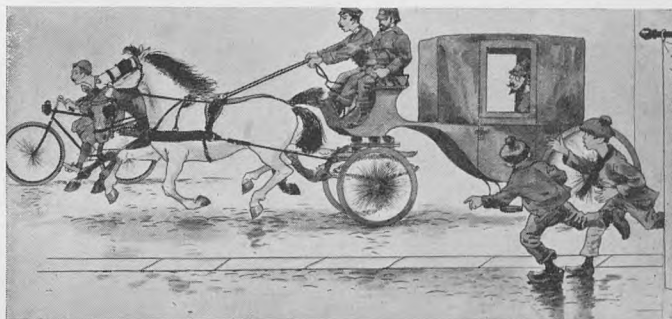
være slemme til at lege med, men om han formaar det, er en anden Sag.

Brandmandens glade Liv »Hurtig Udrykning« paa Røde Kro Teater.
1935.

Men ikke alene i Kulissen huserer Brandmanden, ogsaa for aabent Tæppe har høi vovet sig frem med sine Gavtyvestreger som i fordums Tid i »I Stegekælderer« og i »Alt for Fædrelandet eller Brandsvenden drømmer«, saaledes i 1935 i »Hurtig Udrykning« paa Røde Kro Teater.

I 1917 skete der en Begivenhed af omvæltende Betydning for Brandkorpsets Ledelse, idet den gamle Landauer, der havde tjent til Fremførelse af Brandchefen til Ildløs og undertiden ogsaa til andet, hvorfor den havde erhvervet Navnet »Selskabssprøjten«, afskaffedes efter 26 Aars Tjeneste, og Cheferne kan nu rulle til Ildløs i et moderne Automobil. Det

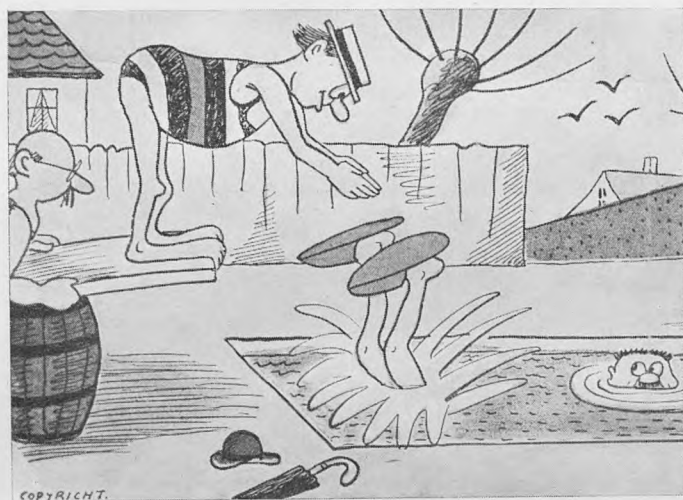
Paul Fischer.

har sikkert været med Vemod, at man sagde Farvel til den gamle Kalechevogn, men Tiden krævede en mere moderne Befordring til Korpsets Chef, og de galopperende Heste fik deres Afsked. Den vagthavende Brandinspektør havde allerede i 1913 faaet en ny Vogn til Afløsning for Brandkorpsets allerførste Automobil fra 1907, og man forstaar, hvor omhyggeligt Brandkorpset passer og vedligeholder sit Materiel, naar man hører, at denne Vogn fra 1913 endnu anvendtes af Brandkorpset i det Herrens Aar 1936.

I 1919 var Adelgades Mandskab med til den meget vanskelige Pakhusbrand i Kvæsthusgade 3, den 29. Maj. Det var en af disse farlige Helligdagsbrande, det var Kristi Himmelfartsdag, hvor Ilden har ligget og ulmet fra den foregaaende Aften til de udviklede Gasser bryder i Brand, og hele Bygningen hurtig er et Ildhav. Tilmed rummede denne Bygning Lagre af Olier, Stearin og lignende særlig brandbare Stoffer, hvorved Branden saavel ved den voldsomme Varme som ved de umaadelige Røgmasser var meget vanskelig at bekæmpe.

Flere Brandmænd blev røgforgiftede og blandt disse Sprøjtefører Christiansen fra Adelgade.

Sprøjtefører Peter Christiansen, der en lang Aarrække gjorde Vagt paa Stationen, boede paa denne fra 1908 til 1920, da han afløstes af Sprøjtefører Carl Frederik Hermind, der i

mange Aar gjorde Vagt paa Hovedstationen, men som nu, da han bor paa Brandstationen i Adelgade, gør Vagt paa denne som Fører for Sprøjten.

Saa kom 1921, da Automobilerne for Alvor holdt deres Indtog, og alle Sprøjter og Tendere sagde Farvel til de vælige Heste, ja, hvor endog Dampsprøjterne foretrak at »hænge bag paa«. Kuskene ombyttede Tømmen og den knaldende Pisk med Rattet og Ba-bu-Hornet, en ny Tid var inde, kun Stigerne kom endnu bag efter med Hestene, der maatte se sig distanceret af den ny Tids Vidundere. Dog endnu i 10 Aar holdt de Skansen lige til 1930, men saa var det ogsaa uigenkaldeligt Slut, og den gamle, herlige Duft af Hø og Hakkelse og »Land« maatte vige helt for Mekanikkens mindre poetiske Dufter. Videnskaben havde sejret, og Poesien kørt paa Lossepladsen.

Naa, undertiden kan jo Videnskaben sejre uden Tab paa

Poesiens Konto som ved Branden i Damperen »Formosa« i 1924, hvor der var Tale om en Brand i Damperens Last, der havde en Værdi paa omkring 7 Millioner Kroner, idet den bestod af Sojabønner, Copra, Krydderier m. m. Denne Last vilde blive ødelagt, saafremt der blev slukket af med Vand,

og yderligere kunde man risikere, at Bønnerne vilde bulne ud i den Grad, at de vilde sprænge Skibet, saa det gik til Bunds, og det vilde da gaa som med den syge, hvor Operationen forløb tilfredsstillende, men Patienten døde. Det var altsaa ikke noget for de gamle Sprøjter, men takket være Videnskaben, lykkedes det at kvæle Branden med Kulsyre, der blev tilført i store Mængder, 5700 Kubikmeter, fra Kulsyrefabrikken i Valby. Et virkeligt flot Stykke Slukningsarbejde, en virkelig Sejr saavel for Brandkorpset som for Videnskaben, en Sejr, som da ogsaa vakte Opmærksomhed viden om i Europa.

Ellers er det ikke saa godt at savne Vand ved en Ildløs, mindst lige saa kedeligt som at »svømme« uden Vand, hvilket som bekendt kan ske for den bedste formedels for meget Rom eller deslige. Der blev for nogen Tid siden stillet Forslag om, at Svømmerne skulde benytte Branddammene rundt omkring i Landet til Svømmebassiner. Det er nu underligt, at Svøm-

merne vil slutte sig sammen med Brandmændene; man gaar eller rettere svømmer dog altid langt uden om en »Brandmand«,*) naar man møder en saadan en i Vandet.

I 1926 flyttede Telegrafmester Christiansen til Fællevejens Brandstation, medens Sprøjtefører Anton Sørensen, der dog ikke gjorde Vagt paa Stationen, flyttede ind og boede der til sin Afgang fra Korpset i 1932, hvorefter Sprøjtefører Carl Julius Hansen, der nu er Fører for Stigen, kom til Stationen.

Medens ganske vist efterhaanden Brandfaren paa mange Maader forringes ved bedre Byggesæt ligesom væltede Petroleumslamper snart er en Saga blot, skabes dog stadig nye Ildløsvoldere. Før blot en Menneskealder siden var Benzin noget, der af Folk i Almindelighed kun købtes paa Apoteket, medens det nu snart anvendes i ethvert Hjem i større eller mindre Udstrækning. Man tager Pletter af, — lad gaa, — man renser Handsker, saa skal man straks være meget forsigtig, — man vasker Smaating eller endog større Ting, hvad der er vanvittigt letsindigt at gøre i et almindeligt Beboelseshus, — alt, hvad der kan kaldes »vaske« i Benzin, burde være bandlyst udenfor de dertil særlig indrettede Benzinvaskeerier. Og saa er der endda dem, der vasker Haar i Benzin, men dem er der egentlig mest Grund til at have Medlidenhed med, for en Dag før eller senere faar de nok svedet Parykken af, men saa er de vel vænnet af med det, hvis de da ellers slipper fra det med Livet.

Lamperne — de gamle med Petroleum — er vel næsten forsvundet her i Staden, men til Gengæld er Elektriciteten kommet til, og den har vist lige saa mange Brande paa Samvittigheden, man tænke blot paa de kære, løsgaaende Strygejern, der er gaaet gennem baade Strygebrædt og Gulvbrædder og er godt paa Vej til Beboerne nedenunder, naar man kommer hjem, hvis man da kommer hjem, inden Naboer og Brandkorps har været der og slukket den Ild, der maaske allerede har raseret et Par Stuer, jo, det er nogle søde, smaa Genstande de Strygejern. Før maledes der med almindelig Oliefarve, nu anvendes der i stigende Grad Lakfarver eller de meget

*) De røde Vandmænd kaldes som bekendt ofte »Brandmænd«.

brandfarlige Celluloselakker, der sædvanlig sprøjtes paa. Det er Sager, der brænder som Krudt, saa der kommer stadig nye Ildebrandsvoldere til. Naa, ellers var det jo ogsaa trist for Brandmændene, der blev helt overflødige. Set fra et Brandmandssynspunkt maa det gerne brænde endda rigtig ofte, saa Brandmanden kan faa Lejlighed til at øve sin Kunst og vise, hvor hurtig han er der, og hvor hurtig han kan slaa en truende Brand ned, inden den bliver til noget rigtigt. Saa kommer alligevel en Gang imellem disse store Brande, hvor Ilden har ligget og ulmet i en stor Bygning uden at blive bemærket, før den med stor Kraft bryder frem, og som lægger Beslag paa Brandkorpsets fulde Styrke. Næh, arbejdsløse bliver Brandmændene nok ikke foreløbig.

Den 3. Februar 1925 var Adelgade med til den meget farlige Brand paa Nørrebrogade Nr. 108, hvor nogle Fyrværkerisager foraarsagede en pludselig og meget heftig Brand. En ældre Kvinde sprang ud fra første Sal, allerede inden Brandkorpset var kommet til Stede, og kun ved Hjælp af Springtæppet reddedes to Voksne og to Børn fra Tagetagen. Flere Mennesker blev fra anden Sal bragt ned ad den store Motorstige. Stigen fra Adelgade mødte under Sprøjtefører Andreasen og Sprøjten under Sprøjtefører Edvard Hansen. Efter at have assisteret ved Springtæppet deltog Sprøjteholdet i den almindelige Slukning, idet man ved en Krybestige gik ind paa første Sal. Apropos Krybestiger, saa hændte det en Gang, at en Brandmand fik et ordentlig Chock, da han gik op til fjerde Sal med en Krybestige. Det maa her til Oplysning for dem, der ikke kender en Krybestige, anføres, at det er en Stige, der i den ene Ende er forsynet med en Hage, der kan stikkes ind gennem et Vindue og hvile paa Vindueskarmen; saa klatrer man op ad Stigen til første Sal og sætter sig i Vindueskarmen og stikker Stigen op til anden Sal, ramler Hagen ind gennem Ruden, — det er noget, Glarmestrene kan li', — og saa klatrer man op til anden Sal. Det kan saamænd være vanskeligt og farligt nok selv for en Brandmand. Men ved den Lejlighed, der her fortælles om, saa han, da han kom op til fjerde Sal, at Krybestigens Hage hvilede paa — en Urtepotte.

Det tør nok antydes, at han steg ind med Forsigtighed. For Sandhedens Skyld maa det siges, at Historien ikke skyldes Manden selv, men har en noget sagnagtig Karakter. Manden, der fortalte den, var ganske vist Brandmand, men tillige Kaptajn, ihvorvel ikke Søkapitajn, saa det er ikke nogen Skipperhistorie, og han »sejlede« absolut ikke, da han fortalte den.

Springtæppet, som ogsaa var i Brug ved denne Brand paa Nørrebrogade, tages kun i Brug, naar enhver Mulighed for at bringe de nød-stedte i Sikkerhed ad anden Vej f. Eks. ad Stiger eller ved Nedfiring, er udelukket, og det benyttes altsaa først i allersidste Øjeblik. Springet er nemlig altid farligt og forbundet med stor Risiko, der naturlig vokser jo højere oppe fra, der skal springes.

Ved en Brand i Bartholinsgade i 1911 var Springtæppet saaledes i Brug under en meget faretruende Situation, hvor en Kvinde maatte springe ud fra fjerde Sal, men heldigt blev opfanget i Tæppet. Ogsaa ved en Brand i Hausergade i 1908

var Springtæppet i Brug, og ikke mindre end fire Personer blev opfanget i det, dog ganske vist kun fra første Sal.

Situationen har alle Dage fanget Humoristtegnerens Interesse, men desværre kaster Faren i Praksis en alvorlig Skygge over de Situationer, som Tegnerne saa morsomt skildrer for os.

Det er nu ikke altid nemt for den unge Brandinspektør i den første Tid, naar han rykker ud til Opgaver, hvor han ofte alene maa stole paa sin almindelige, sunde Menneskeforstand. Saaledes hændte det en Nytaarsdag henad Midnat, hvor man rundt omkring sad rart og hyggeligt ved Nytaarselskaberne,

at Korpset blev alarmeret til Brand i en af de gamle Patricierbygninger henne i Frederiksholms Kanal, hvor et større Selskab var samlet hos den kendte Kulgrosserer Christensen, hvor Huset Værtinde var den af det hele København i sin Tid saa beundrede Scala-Primadonna Oda Alstrup.

Selskabet havde siddet omkring den store Kamin, da der pludselig var faldet en stor Klump brændende Sod ud paa Kamintæppet; og saa kom altsaa hele Koret.

Først den stovte, gamle Sprøjtefører Justesen i Spidsen for Sprøjteholdet, der efter en ganske nybagt Brandinspektør med Ordonnansen i Følge. »Det er Skorstensild,« afgjorde Justesen lakonisk og travede ud gennem Lejligheden og op ad Køkken-trappen til Tagetagen. Den nybagte fulgte pligtskyldigt med, glad ved at undgaa at svare paa alle de Spørgsmaal, der svirrede ham om Ørerne, om hvad man vilde foretage; det hvorom han nemlig ikke havde nogen Anelse.

Man travede op ad en Mængde Trapper, og under Vejs brød han sin Hjerne med, hvad der egentlig var at gøre ved en Skorstensbrand. At man maatte holde Øje med, at Ilden ikke gennem en Revne tændte uden for Skorstenen, var han jo nok klar over, men var der andet, mere? Naa, man kom op paa Loftet, hvor Justesen følte paa Skorstenen og sagde: »Den er godt varm,« hvorefter Inspektøren ogsaa følte paa Skorstenen og bekræftende udtalte: »Ja, den er temmelig varm.« — Pause. — »Er der sendt Bud efter Skorstensfejeren om at komme og line Skorstenen af,« sagde saa pludselig gamle Justesen. »Næh, men vi kan jo lade Ordonnansen ringe.« Atter begav man sig ned ad Trapperne, og da nu Selskabet paany omringede Brandinspektøren, kunde han med sagkyndig Mine besvare de mange Spørgsmaal, om hvad man vilde gøre, med Orakelsvaret, at Skorstensfejeren vilde komme og »line Skorstenen af«. Det vidste ganske vist ingen, hvad var, men man undsaa sig formodentlig for at spørge; ganske vist var Brandinspektøren heller ikke selv helt klar derover, men det skulde han vel vare sig for at røbe.

Saa bød hans Ungdoms beundrede Primadonna ham paa Vin og Kager, og han overlod Justesen at klare Skorstenen, og

denne kom da ogsaa noget senere og meldte, at nu var alt i Orden, saa man kunde køre hjem.

Agerup.

»Jeg læste lige en Roman — det var dejligt, det brænder s'gu altid saa ubelejligt.«

Samme Udrykning giver nu Anledning til at berette om en af de mange smaa Fataliteter, som enhver Brandmand med Mellemrum kommer ud for, men som den unge Brandinspek-

tør dengang for første Gang stiftede Bekendtskab med; nemlig naar der bliver slaaet Alarm paa et højst ubelejligt Tidspunkt, saaledes som det jo kan hænde, selv om man i og for sig sidder og venter paa, at Klokkerne skal gaa.

Man skal dog leve ogsaa i Vagtdøgnet, saa Mad skal man have, og der er jo ogsaa andre nødvendige Ting, der skal passes; derfor er det ikke egentlig velset, naar der alarmeres, ligesom man har slaaet to Æg op til Spejling over en sagte Ild, og der undslipper let et: »Saa skulde da osse,« men værre er det, naar man netop har faaet skrabet den ene Kind, men endnu har Sæben op til Øret paa den anden.

Det var nu ikke netop noget af dette, der hændte hin Aften, men Uheldet havde den Dag forfulgt ham lige fra Morgenstunden. Det begyndte med, at han ikke havde faaet skrabet Skægget af, inden han kom paa Vagt, og saa gik det hverken værre eller bedre, end at hver Gang han vilde indhente det forsømte, gik Klokkerne, og saadan gik Dagen, til han hende Aften syntes, at det lige saa godt kunde vente til næste Morgen, hvorefter han gik til Ro. Og saa alarmeredes der til Ildløs hos den ogsaa af ham saa beundrede Primadonna, hvor han i sin nye, smukke Uniform som Hjælper i Nøden vilde have haft alle Betingelser for at gøre et fordelagtigt Indtryk paa den skønne, — men saa møder han altsaa med stort Stubbeskæg, — saa alt var forspildt; det var vel nok fatalt. Til alt Held blev han trøstet med Vin og Kager, saa »han drukned' sin Sorg og fandt sin Trøst — —«

Den vagthavende Brandinspektør kan komme ud for lidt af enhver Art, naar den røde Udrykningsvogn farer gennem Gaderne. En Gang hændte det, at en anden Vogn ikke tog mindst Hensyn til det advarende ba-bu, og ba-bu og for fuldt Drøn kørte ind mod Udrykningsvognen, som fo'r videre paa de to Hjul og derefter væltede over paa de andre to Hjul for endelig at havne paa alle fire. Saa kunde den ganske vist ikke køre mere, men Inspektøren steg ud og fortsatte Farten med den efterfølgende Røgdykkervogn til Brandstedet, — det var et elektrisk Strygejern, der havde brændt Hul i Strygebrædtet. En anden Gang tørnede Vognen sammen med en anden

Vogn med det Resultat, at Vogn døren gik op, og Brandinspektøren slyngedes ud paa Gaden og faldt saa uheldigt, at Vognens eget Baghjul gik op over højre Bagfjerdning og ned over venstre Skulder; Buksebagen gik med, og Hul i Frakken og Skjorten og Uldtrøjen, ja, ogsaa en Skramme i Huden kom der, men der hvilede øjensynlig en heldig Stjerne over Brandinspektøren, for da han havde faaet samlet sig op, kunde han da køre ind og fortsætte sin Tjeneste, — altsaa efter at han havde faaet hele Bukser paa. Men at blive kørt over paa langs er dog ikke helt almindeligt.

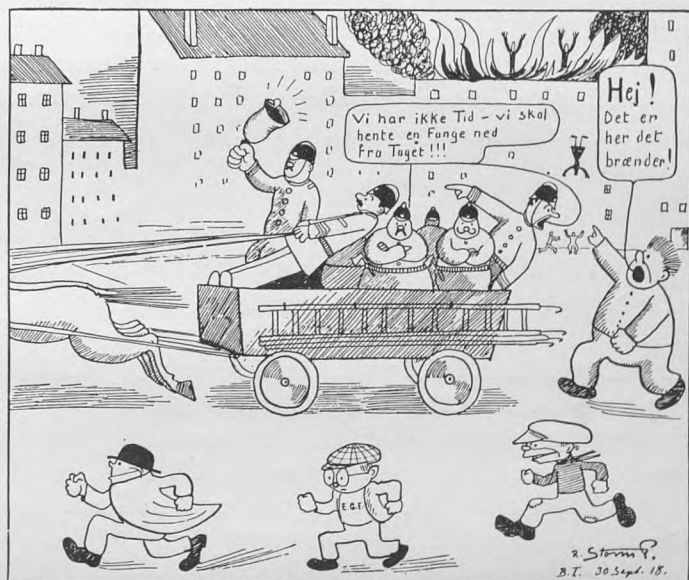
Der stilles undertiden ogsaa Brandkorpset Opgaver, der falder lidt udenfor den egentlige Brandslukning, som naar saaledes en elsket Missekat har været paa dristig Fuglejagt i et Træ og pludselig ser sig selv oppe paa en spinkel Gren, fra hvilken Tilbagetoget selv for en ellers modig Mis synes for voveligt. Saa sidder Missen der maaske en hel Dag maaske mere, til Brandkorpset alarmeres af en medlidende Sjæl, der synes, det er Dyrplageri at lade den sidde, til Sulten har faaet dens Mod til at vokse saa meget, at den tør vove Tilbagetoget, og da Brandkorpset ikke vil have Skyld for at være hjerteløst, rykker det ud med en Stige, der rejses til Kattens Frelse. Ganske vist gaar det hyppigst saadan, at Missen bliver saa bange for Stigen og muligt Brandmanden, at den tager Mod til sig og bringer sig i Salveten, netop naar den skal frelses.

I Stormvejr maa undertiden klaprende Vinduer i Lejligheder, hvor der ingen er hjemme, lukkes til, for at de ikke skal falde ned i Hovedet paa Folk. Bortfløjne Kanariefugle henvises dog til Falcks Redningskorps, men der er endnu mange forskelligartede Opgaver, der kalder paa Brandkorpset.

Efter at Korpset i 1930 havde skilt sig af med de sidste Heste, var Stald og Foderloft overflødigt, og paa Brandstationen i Adelgade blev disse Lokalteter nu inddraget til Vagtlokaler. For- og Baghus blev som foran fortalt forbundet med en lukket Bro, der bekvemt forbinder Opholdslokalerne i Forhuset med Sovestuer m. m. i Baghuset, saaledes at den gamle Brandstation blev helt tidssvarende.

At der endnu kan opstaa overordentlig farlige Brande,

viste Branden i Kronprinsessegade 46 den 21. Nov. 1931., hvor Ilden havde ligget og ulmet ved Foden af Husets eneste Trappe, saa Trapperummet efterhaanden var blevet ophedet og fyldt med brændbare Gasser fra Træværket, saaledes at hele

Trapperummet pludselig Klokken 2 om Morgenen var et Flam-mehav fra Kælder til Kvist.

Da Brandvæsenet mødte frem, hang Beboerne i Vinduerne, og der syntes et Øjeblik at være Tilløb til almindelig Panik, men efter at et Par Brandmænd ved Krybestiger var entret op til de mest ængstelige, blev den store Drejestige fra Ho-vestationen rejst, saa Nedstigningen kunde begynde. Stigen, der med overlegen Sikkerhed dirigeredes af Sprøjtefører Juel-Nielsen, bragte i Løbet af kort Tid alle de nødstedte i Sikker-hed, og det var naturligvis med en vis Befrielse, at disse for-lod de Lejligheder, hvor Røg og Flammer allerede var ved at trænge ind fra Trappen.

Samtidig med, at dette foregik mod Gaden, blev Adelgades Stige under Brandmester Carl Hansen paa Gaardsiden rejst

mod Taget, og her blev i Mulm og Mørke i sidste Øjeblik en ung Mand, der allerede var stærkt medtaget af Røgen, bragt i Sikkerhed. Branden var saaledes fra en truende Katastrofe ved Brandkorpsets hurtige Indgriben ændret til en ret ubetydelig Skade, idet selve Trappen hurtig blev afslukket, og efter henved 20 Minutter var man Herre over Ilden.

Som et Udtryk for den almindelige Glæde over denne raske Daad kan man sikkert tage den lille versificerede »Tak, Brandmænd«, der stod at læse i »Berlingske Tidende« for den 25. November.

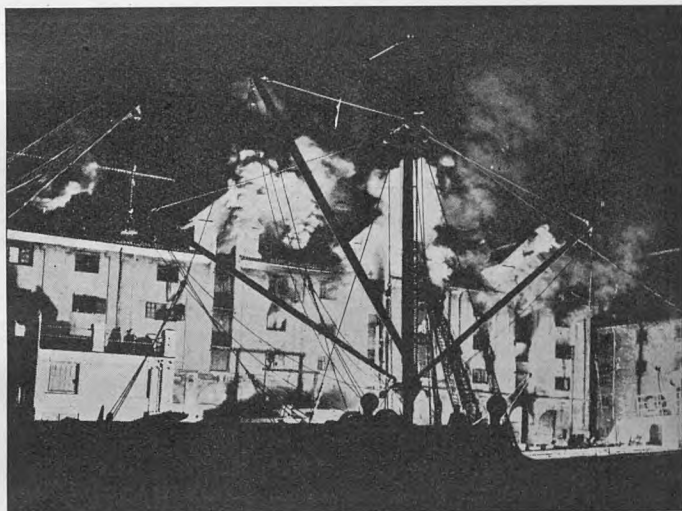
»Tak, Brandmænd!«

Tak, god Daad har i Novemberrat I øvet,
 mens lumsk sig næsten lydløst Luen listed' frem.
 De vaagned' op og saa sig hver en Udgang røvet,
 paa Lur laa Røg for Dør ved alle Stokværks Hjem.
 Dog hastigt kom I til og i Sekunder skabte
 seksfoldig Redningsvej. — Hvor nær fortabte!
 Jert Mod, Jert Snille frelste begge mine Børn.
 Næst Gud jeg takker Jer, som tappert tog den Tørn.
 Var Digter jeg, vort brave Brandkorps' Ære
 besang min bedste Sang. Nu faar det være!
 Velment er ensom Mands dybtfølte Tak og Pris
 til hver en Redningsmand og Dem, Hr. Brandchef Friis.
 Næstved. Kr. Kalkar.

Som Anerkendelse for den dygtige Ledelse og den hele udmærkede Indsats udnævntes senere Brandinspektør Borup, der ledede Redningsarbejdet, til Ridder af Dannebrog, medens Brandmester Juel-Nielsen, Reservebrandmester Hans Peter Jensen og Brandmand Christian Dam, der arbejdede med en Ro og Sikkerhed, som var det en dagligdags Begivenhed at redde over tyve, næsten panikslagne Mennesker, tildelte Fortjenstmedaljen i Sølv.

At kunde æde en ordentlig Mængde Røg har alle Dage været anset for en udmærket Egenskab for en Brandmand, og mange Steder ses der endnu med en vis Mistro paa de mo-

derne Røgbeskyttelsesapparater. At disse, anvendt med Indsigt og paa rette Sted, er et glimrende Hjælpemiddel for Brandmanden er dog udenfor al Tvivl, men at de samtidig kan betyde en Fare for den Aand, der hidindtil fik Brandmanden til

Brand i »Asiatisk Pakhus« 20. Juli 1934.

at gaa gennem om ikke Ild og Vand saa dog Røg og Vand, maa man ogsaa være opmærksom paa.

Foreløbig synes der dog ikke at være Fare herfor ved Københavns Brandvæsen, for det er ikke længere siden end ved Branden i Nikolajgade 26 den 11. April 1934, at Brandmester Hammer med et Barn i Armene og et Tæppe om Hovedet gik bogstavelig gennem Ild og Røg og i aller-ellersidste Øjeblik reddede dette lille Barn, — en Daad, der gav Anledning til, at Korpset ved Korpsbefaling udtalte sin særlige Anerkendelse. Selvom Brandmesteren tidligere har arbejdet som Røgdykker med Røgbeskyttelsesapparat, synes dette altsaa ikke at have mindsket hans Mod eller Dristighed overfor Ild og Røg.

Den Aand, der hersker i et Brandkorps, er af største Betydning for hele Korpsets Arbejde, og at fremelske og fasthol-

de den rette Aand er en af Ledelsens betydningsfuldeste Op-gaver. En smuk Hyldest til den rette Brandkorpsaand giver Georg Brandes Udtryk for ved sin Omtale af Berlins Brandkorps i Anledning af Branden i Generalstabsbygningen i Berlin:

»Det var ikke første Gang, jeg sagde mig selv og andre, at af Alt, hvad Berlin besidder, er dets Brandkorps for mig det smukkeste. At se disse Vogne med de unge vælige og smidige Heste for, let og ledigt forspændte i det simple Seletøj af Hamp, fare igennem Berlins lange Gader, bringer En altid i godt Lune for nogle Øjeblikke. Og om Aftenen er Synet skønt. Det følte ogsaa den iøvrigt svagt begavede svenske Maler, der for et Par Aar siden søgte at gengive Indtrykket af en saadan Vogn, som den suser frem i Mørket med sine gloende Fakkelløjne og sin sortklædte Besætning af Blusemænd, der skimtes i det fantastiske Lys.

I et Nu vare Mændene klavrede op paa den uhyre Bygnings Tag, og man saa de sorte Skikkelser gaa langs med Murbrynet, faa Skridt fra Flammerne, stegte af Ilden paa den ene Side, og i deres lette Dragt angrebne af Vinternattens efterhaanden mere bidende Kulde fra den anden, men uden at ændse hverken Ild eller Kulde, rettende deres Slinger for-sigtigt og betænksomt efter Kommando-Ordene, saa de tykke, kvælende, hvide Dampe hvæsedde i Vejret overalt. Posthorn-signaler og Dampsprøjtens Fløjte blandede sig med de korte, bestemte Befalinger nede fra Gaden af.

En helt militær Mandstugt, et Mod, som adlyder ubetinget, en tænksom Ledelse og en smidig, forstandig Udførelse af den Overordnedes Bud, alt det, som udgjør det preussiske Væsens bedste Egenskaber, aabenbarer sig ved en saadan Slukning. Og saa er der den Omstændighed, at den militære Tugt her virker i Fredens Tjeneste, ikke i Menneskeslagteriets, at Modet gjør Nytte, at den tænksomme Ledelse fører til det Gode, og at Udførelsen ikke blot formelt, som i Krigen, men virkelig er besjælet af Forstand og er Vidnesbyrd om høj Kultur. Derfor er det, at undertiden, naar jeg ser Berliner-Feuerwehr suse gennem Gaderne, forekommer det mig, som

saa jeg i et flygtigt Sindbillede Fremtidens Hærskarer ført af Fremtidens Aand.«*)

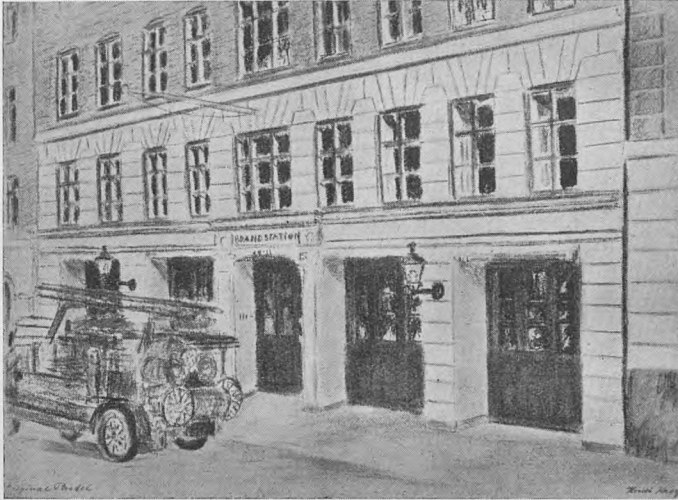

Tagbrand. Hj. af Søllerødgade og Holtegade
20. Juli 1934.

Tiderne skifter og Byen vokser, bliver større og skønnere, men Korpsets Gerning er stadig den samme. Det staar og venter — til det kaldes — for da at komme stadig hurtigere,

*) Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad.

stadig bedre rustet for at redde og nedkæmpe den farlige Fjende, Ilden. Nye Farer lurder paa mange Maader og stiller stadig større Krav til Korpset, det moderne Livs komplicerede Teknik kræver større og større Indsigt.

Adelgades Brandstation 1936.

Herdis Krogh.

Paa Korpsets Fane staar det gamle Fyndord:

»Næst Gud med Flid, Kunst og Wand
Ildens Kræfter dempes kan«.

Kunst betød egentlig »Kunsten«, det vil sige Sprøjten, men nu kan man godt tage Ordet, som det almindeligt opfattes, thi det rette Angreb paa en Ildløs, hvor man nu kan vente at møde maaske giftige Gasarter eller Eksplosioner, er en virkelig Kunst.

Under denne Fane staar Korpset stadig rede til Kamp, besjælet af den Aand, der er og altid maa være den rette Brandmandsaand for Københavns Brandkorps, — Kærlighed til Byen, til København.

Brandmandens Sang til København.

Mel.: »Midsommervisen«.

Vi elske vor By, med dens Taarne, dens Tind
har den vokset sig fast til vort bankende Hjærte,
og dens pulsende Liv giver Klang i vort Sind
som en sødmefyldt Sang, vi i Barndommen lærte.
Naar Vindene vifte i Parkernes Blade,
naar Lysene skinne i Asfaltens Flade,
vil vi nynne dit Navn
Kjøbenhavn, Kjøbenhavn,
som vi elsker og vogter til Arv for de kommende Slægter.

Vi værne vor By, med dens Taarne, dens Tind
mod den lumskeste Fjende, den snigende Lue,
der som ulmende Glød kommer listende ind,
snart i Rigmandens Hus, snart i Fattigmands Stue.
Næst Gud vi med Flid og med Vand den bekæmpe,
med Kunst vil vi Ild og dens Kræfter neddæmpe.
Vi vil nynne dit Navn
Kjøbenhavn, Kjøbenhavn,
som vi elsker og vogter til Arv for de kommende Slægter.